

BIULETYN INFORMACYJNY

Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność"

ISSN 1234 - 9771

192

Wydawany od 1992 r.

W numerze m.in.:

- 👉 Pomostówki do Trybunału Konstytucyjnego
- 👉 Kalendarz wyborczy na kadencję 2010 - 2014
- 👉 Solidarność na kryzys
- 👉 Komisja Trójstronna
- 👉 Notes Związkowca nr 54

DZIAŁ INFORMACJI
KK NSZZ "SOLIDARNOŚĆ"

Gdańsk, styczeń 2009 r.

Spis treści

WYDARZENIA MIESIĄCA	3
Z OBRAD PREZYDIUM KK	5
POSIEDZENIE Z DNIA 06.01.2009 R.	5
POSIEDZENIE Z DNIA 13.01.2009 R.	6
POSIEDZENIE Z DNIA 19.01.2009 R.	7
POSIEDZENIE Z DN. 20.01.2009 R.	9
POSIEDZENIE Z DN. 27.01.2009 R.	10
Z OBRAD KOMISJI KRAJOWEJ	11
POSIEDZENIE W DNIACH 20-21.01.2009 R.	11
2009 – ROK NIEPODLEGŁOŚCI I SOLIDARNOŚCI	22
ŚMIERCI SIĘ NIE BAŁ	22
DZIAŁ DS. POLITYKI SPOŁECZNEJ	31
WSKAŹNIKI GUS	31
DZIAŁ DS. WALKI Z BEZROBOCIEM	32
EFEKTYWNOŚĆ PODSTAWOWYCH FORM PROMOCJI ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ BEZROBOTNYCH FINANSOWANYCH Z FUNDUSZU PRACY W 2007R.	32
PEŁNOMOCNIK DS. OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	36
ULGI W OPŁATACH ZA WSTĘP DO MUZEUM	36
MOŻLIWOŚĆ PRZELICZENIA I PODWYŻSZENIA RENT I EMERYTUR	37
ZMIANY W SYSTEMIE WSPIERANIA ZATRUDNIANIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	38
INFORMACJE RÓŻNE	41
KOMISJA TRÓJSTRONNA - PRAWO PRACY	41
KRYZYS SAM SIĘ NIE ROZWIĄŻE	44
POMOSTÓWKI DO TRYBUNAŁU	44
„SOLIDARNOŚĆ” NA KRYZYS	45
W ODPOWIEDZI NA KRYZYS: CHRONIĆ MIEJSCA PRACY, ODBUDOWAĆ DIALOG SPOŁECZNY, DZIAŁAĆ SOLIDARNIE	46
NIE - ZMIANOM W OŚWIACIE	49
ARTYKUŁ MIESIĄCA	50
NIEMOŻLIWE STAŁO SIĘ MOŻLIWE	50

WYDARZENIA MIESIĄCA

Posiedzenia, opinie, spotkania prezydium i Komisji Krajowej

6 stycznia – odbyło się posiedzenie prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Dokonano podsumowania Dni Protestu Związku. Dyskutowano nt. działań podejmowanych przez Związek odnośnie sytuacji kryzysu i planowanych zwolnień w zakładach pracy.

13 stycznia – na posiedzeniu prezydium KK negatywnie zaopiniowało Krajowy Plan Działań na rzecz Zatrudnienia 2009-2011 a także projekt rozporządzenia MPiPS w sprawie sposobu ustalania przeciętnej liczby zatrudnionych w celu naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych. Nie wniesiono uwag do projektu ustawy MPiPS o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy Prawe bankowe.

14 stycznia – w Warszawie odbył się Konwent przewodniczących regionów i branż. Spotkanie zdominowała dyskusja nt. działań Związku w sytuacji kryzysu. Omówiono także przygotowaną na posiedzenie Komisji Krajowej uchwałę dotyczącą rozwoju Związku. Do przygotowania działań w zakresie rozwoju Związku zobowiązane zostały wszystkie struktury NSZZ „Solidarność”.

19 – 20 stycznia – odbyło się posiedzenie prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Prezydium pozytywnie zaopiniowało rozwiązanie zaproponowane w projekcie autopoprawki dotyczącej zmiany ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych autorstwa Komisji Nadzwyczajnej „Przyjazne Państwo”. Upoważniono Krajowy Sekretariat Górnictwa i Energetyki NSZZ „Solidarność” do wszczęcia prowadzenia sporu z Ministrem Skarbu Państwa, Ministrem Gospodarki i Ministrem Pracy i Polityki Społecznej. Przedmiotem sporu jest m.in. brak właściwego dialogu między partnerami społecznymi. Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zwróciło się do Pana Marszałka z poparciem dla wystąpienia Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” Pomorza Zachodniego z 2 stycznia 2008 r. o powołanie Sejmowej Komisji Śledczej w sprawie upadłości Stoczni Szczecińskiej S.A. i konsorcjum Porta Holding S.A. W ślad za wystąpieniem Krajowej Sekcji Przemysłu Okrętowego NSZZ „Solidarność” postulujemy rozszerzenie zakresu Komisji na Stocznnię Gdynia.

20-21 stycznia – odbyło się posiedzenie Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” w Gdańsku. KK zdecydowała o skierowaniu do Trybunału Konstytucyjnego wniosku o zbadanie zgodności z Konstytucją niektórych przepisów ustawy o emeryturach pomostowych. Gościem obrad KK był Janusz Kurtyka, prezes IPN. W 2009 r. IPN będzie partnerem działań edukacyjnych i naukowych. Jednym ze wspólnych przedsięwzięć będzie zorganizowanie konferencji naukowej o roli kościoła i odzyskaniu niepodległości, którą zaplanowano w ramach Roku Niepodległości i Solidarności. Jerzy Kropiwnicki, prezydent Miasta Łodzi został uhonorowany tytułem Człowieka Roku Tygodnika Solidarność za podtrzymanie i wierność tradycji „Solidarności”. Komisja Krajowa podjęła także Uchwałę ws. kalendarza wyborczego na kadencję 2010 – 2014 oraz ws. działań na rzecz ochrony pracowników wobec kryzysu.

27 stycznia – odbyło się posiedzenie prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”. Prezydium zaopiniowało projekt rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej ws. Programów specjalnych. Zdaniem prezydium kompletna analiza rynku pracy powinna uwzględniać badanie potrzeb zatrudnieniowych pracodawców w krótkim i długim okresie, jak również analizę realizowanych i planowanych inwestycji pod kątem potencjalnych miejsc pracy.

Relacje Związku ze strona rządową

12 stycznia - Zarząd Regionu Ziemia Sandomierska NSZZ "Solidarność" zwrócił się z apelem do rządu o szybką reakcję na narastający kryzys gospodarczy i w związku z tym oczekuje od rządzących konkretnych rozwiązań w porozumieniu ze związkami zawodowymi. Rząd RP nie przedstawił dotychczas pracodawcom i związkom zawodowym żadnego programu osłonowego dla zakładów i rodzin pracowników przed skutkami kryzysu. Tym bardziej, że od 1 stycznia 2009 r., ceny energii elektrycznej dla przedsiębiorstw drastycznie wzrosły docho-

dząc nawet do 50 proc. Takie działanie może dobić polską gospodarkę, a szczególnie przemysł związany z hutnictwem. Dlatego NSZZ "S" oczekuje, że rząd skutecznie spowoduje wycofanie się dostawców energii elektrycznej z tak drastycznych podwyżek cen.

27 stycznia – Śląsko-Dąbrowska „Solidarność” przesłała do Donalda Tuska apel ws. zwołania rozmów na temat kryzysu gospodarczego. Podobnie jak w 1989 r. wzięliby w nich udział politycy, pracodawcy, związkowcy i eksperci ekonomiczni. Nawiązania do Okrągłego Stołu sprzed 20 lat są szersze – tak jak wtedy państwu grozi poważny kryzys gospodarczy i konflikt rząd – związki zawodowe.

Inicjatywy podejmowane przez NSZZ „Solidarność” w zakresie projektów ustaw

14 stycznia - Krajowa Sekcja Służby Zdrowia podziękowała wszystkim posłom, którzy głosowali za podtrzymaniem prezydenckiego weta ws. ustaw zdrowotnych. Odrzucenie szkodliwych społecznie ustaw, jest odpowiedzialną i ważną decyzją. Najgorętsze zaś podziękowania kierują do koleżanek i kolegów ze wszystkich Regionalnych Sekcji Zdrowia, którzy swoimi aktywnymi działaniami walnie przyczynili się do ostatecznego odrzucenia niebezpiecznych pomysłów koalicji PO-PSL w zakresie ochrony zdrowia - mówi Maria Ochman, przewodnicząca Krajowej Sekcji Służby Zdrowia.

22 stycznia – Prezydent Lech Kaczyński podpisał nowelizację ustawy o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego. Nowelizacja znosi obowiązujący w dotychczasowej ustawie termin składania pozwów o odszkodowanie i zadośćuczynienie za represje i działalność opozycyjną. Pozwoli to osobom, które z różnych przyczyn nie złożyły w sądach do 18 listopada 2008 r. pozwów o odszkodowanie i zadośćuczynienie za represje – złożenie wniosków w dowolnym terminie.

23 stycznia – Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność" zaapelowała do Prezydenta Lecha Kaczyńskiego o zawetowanie przyjętej przez Sejm RP nowelizacji ustawy o systemie oświaty. Prezydium SKOiW NSZZ "S" skierowało także apel do związków zawodowych w Europie o podjęcie wspólnej walki z liberalnymi zamiarami powszechnej prywatyzacji szkół. Jeżeli Prezydent RP zawetuje ustawę oświatową, NSZZ "Solidarność" zapowiada w Warszawie akcję protestacyjną pracowników oświaty w dniu głosowania w Sejmie nad wetem Prezydenta. Zdaniem oświatowej "S" uchwalona przez Sejm ustawa doprowadzi do wyzbycia się konstytucyjnej odpowiedzialności państwa za edukację, m.in. poprzez ułatwienia prywatyzacyjne, ograniczenie nadzoru kuratorskiego, odchodzenie od narodowego charakteru nauczania historii i języka polskiego, wprowadzanie przepisów o obniżeniu wieku szkolnego wbrew opinii rodziców. Prezydium SKOiW zwróciło się do wszystkich struktur "S" oświatowej o liczny udział w akcji protestacyjnej w Warszawie w dniu głosowania w Sejmie weta Prezydenta RP do ustawy oświatowej.

Komisja Trójstronna

28 stycznia – prezydium Komisji Trójstronnej nie podjęło rozmów o przeciwdziałaniu skutkom kryzysu, w tym o działaniach osłonowych dla pracowników. NSZZ „Solidarność” przedstawiła listę propozycji i postulatów, zawartą w programie „Solidarność na kryzys”, mającym na celu przede wszystkim utrzymanie miejsc pracy. Oczekuje również traktowania postulatów i odpowiedniego działania wszystkich partnerów.

Protesty, manifestacje, spory i akcje strajkowe

5 stycznia – w szpitalu ogólnym w Bielsku Białej zostały zwolnione 52 osoby. Dyrekcja szpitala zrezygnowała z usług pracowników, którzy pracowali 20-30 lat. Organizacja związkowa NSZZ „Solidarność” prowadziła z dyrekcją szpitala negocjacje. Pomysł sprywatyzowania placówki zdaniem związkowców może przynieść więcej szkód niż korzyści. Istnieje także obawa mniejszych zarobków.

5 stycznia – podczas posiedzenia Zarządu Regionu Gdańskiego NSZZ „Solidarność” przedstawiciele organizacji zakładowych poinformowali o planowanych zwolnieniach w gdańskim

Federal Mosul Bimet, tczewskim Eatonie, zakładach produkujących na potrzeby przemysłu samochodowego, w branży meblarskiej. Przedstawiono także sytuację związaną z likwidacją Stoczni Gdynia.

8 stycznia – Międzyzakładowa Organizacja Zakładowa NSZZ „Solidarność” Huty Aluminium w Koninie wystosowała komunikat dotyczący bezprawnych zwolnień przewodniczącego MOZ Zdzisława Nowakowskiego oraz członka organizacji zakładowej Sławomira Grendy z art. 52 Kodeksu pracy. Pracodawca sugeruje, że te osoby są odpowiedzialne na nielegalny protest, który odbył się 2 i 3 grudnia 2008 r. w Hucie po nieudanych negocjacjach w sprawie likwidacji odlewni. W komunikacie napisano, żeby zachować spokój i nie dać się sprowokować w tak trudnej sytuacji.

12 stycznia – Zarząd Regionu Ziemia Sandomierska NSZZ „Solidarność” zaapelował do związkowców, środowisk pracowniczych i społecznych o włączenie się w akcję zbierania podpisów o przywrócenie ustawowego dnia wolnego od pracy - Święta Trzech Króli.

20 stycznia - związkowcy z regionu konińskiego podziękowali za wsparcie w walce o przywrócenie do pracy zwolnionego bezprawnie przewodniczącego "S" konińskiego MZK Jerzego Andrzejewskiego. Przewodniczący "S" w MZK w Koninie został zwolniony z pracy w trybie art. 52 za "ewidentną niechęć do współdziałania oraz rażące lekceważenie pracodawcy". Pod koniec ubiegłego roku Rejonowy Sąd Pracy przywrócił go do pracy.

28 stycznia – protestowali związkowcy z Odlewni Żeliwa w Śremie przed kolejnymi zwolnieniami. W styczniu br. pracodawca poinformował związki zawodowe, że zarząd zamierza zastosować zwolnienia grupowe dla 380 pracowników. „Solidarność” zaproponowała rozwiązania łagodzące problem zwolnień m.in. program dobrowolnych odejść dla wieloletnich pracowników, tak aby zachować pracę dla ludzi młodych. Propozycje te jednak nie spotkały się z odzewem ze strony pracodawcy.

29 stycznia – Sekcja Krajowa Kolejarzy NSZZ „Solidarność” wobec braku podpisania paktu gwarancji pracowniczych dla pracowników Spółki Przewozy Regionalne wprowadziła na terenie całego kraju pogotowie strajkowe. 22 grudnia 2008 r. nastąpiła zmiana właściciela. Nadal nie podpisano Pakietu Gwarancji Pracowniczych, który gwarantowała umowa społeczna podpisana przed wprowadzeniem zmian własnościowych w spółce.

Inicjatywy, uroczystości organizowane przez NSZZ „Solidarność”

29 stycznia – minęła 20 rocznica zamordowania przez SB ks. Stanisława Suchowolca. Mszę św. w białostockich Dojlidach odprawił metropolita białostocki abp Edward Ozorowski. W uroczystościach wzięli udział przedstawiciele „Solidarności” i władz oraz liczne poczty sztandarowe.

Z OBRAD PREZYDIUM KK

POSIEDZENIE Z DNIA 06.01.2009 R.

Decyzja Prezydium KK nr 1/09

ws. przekazania środków wspierania statutowych zadań Związku

(do użytku służbowego)

POSIEDZENIE Z DNIA 13.01.2009 R.

Decyzja Prezydium KK nr 2/09

ws. opinii o Krajowym Planie Działań na Rzecz Zatrudnienia 2009 – 2011

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje Krajowy Plan Działań na Rzecz Zatrudnienia 2009 – 2011.

Przedłożony projekt, w ślad za Krajowym Programem Reform na lata 2008 – 2011, powiela nadmiernie optymistyczne dane w zakresie prognoz dotyczących: wzrostu rozwoju gospodarczego, stopnia inwestycji, popytu, konsumpcji, poziomu zatrudnienia, wzrostu płac, stopnia wykorzystania mocy produkcyjnych, wzrostu aktywizacji zawodowej, poprawy mobilności bezrobotnych i kondycji Funduszu Pracy.

Założenia KPDZ bagatelizują skutki globalnego kryzysu finansowo – gospodarczego: widoczne spowolnienie gospodarki, zastój w absorpcji środków unijnych, zamrożenie zatrudnienia, znaczące redukcje pracowników, wzrost rejestracji emigrantów w pośrednictwie pracy oraz powszechny brak dostępu do kredytów.

Wobec braku działań antykryzysowych rządu, słusznie przyjęte priorytety KPDZ, tj. wzrost aktywności Polaków jako pracowników, sprawny rynek pracy i doskonalenie aktywnych polityk rynku pracy, wymagają interwencjonizmu państwa w celu wzmocnienia inwestycji na rynku pracy, ochrony miejsc pracy i wzrostu popytu wewnętrznego. Należy też szczególnie monitorować działy gospodarki narodowej najbardziej narażone na skutki światowego i krajowego kryzysu i w konsekwencji odejść od przedłożonej 3 letniej wersji KPDZ, na rzecz jego corocznie aktualizowanej wersji, uwzględniającej interwencyjne działania rządu.

Aktualną wersję KPDZ dyskwalifikuje duża liczba zadań niemierzalnych, a także brak źródeł finansowania części zadań m.in. dotyczących regionalnych planów rozwoju. Ponadto brak jest wskaźników dojścia oraz docelowych w roku 2011, co uniemożliwia faktyczną ocenę realizacji KPDZ, w trakcie i po jego realizacji.

Decyzja Prezydium KK nr 3/09

ws. opinii o projekcie rozporządzenia MPiPS w sprawie sposobu ustalania przeciętnej liczby zatrudnionych w celu naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje projekt rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sposobu ustalania przeciętnej liczby zatrudnionych w celu naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych ponieważ:

- 1) w § 1 projektu rozporządzenia opowiadamy się za pozostawieniem określenia pojęcia zatrudnienia u pracodawcy w dotychczasowym brzmieniu (§ 1 pkt 1 obecnie obowiązującego rozporządzenia);
- 2) nie akceptujemy propozycji wykreślenia z podstawy naliczania odpisu pracowników przebywających na urloпах wychowawczych (§ 1 pkt 2 obecnie obowiązującego rozporządzenia);
- 3) opiniowane rozporządzenie prowadzi do dalszego ograniczenia środków finansowych przeznaczonych na działalność socjalną poprzez wykluczenie z podstawy wymiaru odpisu na ZFŚS liczby osób wykonujących dla pracodawcy pracę na podstawie umowy agencyjnej oraz umowy o wykonywanie pracy nakładczej (§ 5 obecnie obowiązującego rozporządzenia).

Decyzja Prezydium KK nr 4/09

ws. opinii o projekcie ustawy MPiPS o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy Prawo bankowe

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nie wnosi uwag do projektu ustawy Ministra Pracy i Polityki Społecznej o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy Prawo bankowe.

Decyzja Prezydium KK nr 5/09

ws. zgody na użycie znaku graficznego NSZZ „Solidarność”

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wyraża zgodę na użycie nazwy i znaku graficznego NSZZ „Solidarność” na złotych i srebrnych monetach upamiętniających „Polską drogę do wolności” zaprojektowanych i emitowanych przez Narodowy Bank Polski.

Decyzja Prezydium KK nr 6/09

ws. zgody na użycie znaku graficznego NSZZ „Solidarność”

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” na wniosek Oddziału NSZZ „Solidarność” Wołomin przy akceptacji Zarządu Regionu Mazowsze wyraża zgodę na użycie nazwy i znaku graficznego NSZZ „Solidarność” w nazwie ronda przy zbiegu ulic – Wileńskiej i Sikorskiego.

Decyzja Prezydium KK nr 7/09

ws. zakupu rysunków autorstwa Andrzeja Trzaski

(do użytku służbowego)

POSIEDZENIE Z DNIA 19.01.2009 R.

Decyzja Prezydium KK nr 8/09

ws. opinii o projekcie ustawy o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” pozytywnie opiniuje rozwiązanie zaproponowane w projekcie autopoprawki dotyczącej zmiany ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych autorstwa Komisji Nadzwyczajnej „Przyjazne Państwo”. Jednocześnie biorąc pod uwagę społeczne skutki kryzysu gospodarczego i potrzebę podtrzymywania popytu wewnętrznego wnioskujemy o zwiększenie limitowanej wysokości kwoty zwolnienia do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym połowy kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, ogłaszanego na podstawie odrębnych przepisów.

Projekt ustawy przewiduje zmianę zakresu zwolnienia świadczeń z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych lub funduszy związków zawodowych poprzez zwolnienie z opodatkowania świadczeń pochodzących z tychże funduszy przeznaczonych na cele określone w art. 2 pkt. 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Decyzja Prezydium KK nr 9/09

ws. opinii o projekcie rozporządzenia MPiPS w sprawie określenia zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nie wnosi uwag do projektu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 10 listopada 2008 roku w sprawie określenia zadań powiatu, które mogą być finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Decyzja Prezydium KK nr 10/09

ws. upoważnienia Krajowego Sekretariatu Górnictwa i Energetyki NSZZ „Solidarność” do prowadzenia sporu

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” upoważnia Krajowy Sekretariat Górnictwa i Energetyki NSZZ „Solidarność” do wszczęcia i prowadzenia sporu z Ministrem Skarbu Państwa, Ministrem Gospodarki i Ministrem Pracy i Polityki Społecznej w oparciu o *Porozumienie Rady Ministrów i Komisji Krajowej Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego „Solidarność” w sprawie reguł postępowania przy rozwiązywaniu sporów między administracją państwową i Niezależnym Samorządnym Związkiem Zawodowym „Solidarność” z dnia 29 maja 1992r.*

Przedmiotem sporu jest:

1. brak właściwego dialogu między partnerami społecznymi – Ministrem Skarbu Państwa, Ministrem Gospodarki oraz Ministrem Pracy i Polityki Społecznej a reprezentacją pracowniczą - Sekretariatem Górnictwa i Energetyki NSZZ „Solidarność” odnośnie wdrażania rządowej polityki dla branży tak istotnej dla gospodarki kraju, jak energetyka;
2. niewywiązywanie się z zobowiązań podjętych przez właściwych ministrów w stosunku do poszczególnych struktur zrzeszonych w Sekretariacie Górnictwa i Energetyki NSZZ „Solidarność”;
3. zaniechanie realizacji rządowej strategii funkcjonowania górnictwa węgla kamiennego w Polsce na lata 2007-2015;
4. niewdrażanie, nieprzestrzeganie przez administrację rządową uregulowań ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego w latach 2008-2015 (Dz. U. Nr 192, poz. 1379).

Do merytorycznego przygotowania oraz do reprezentowania i prowadzenia sporu Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” upoważnia zespół w następującym składzie:

1. Kazimierz Grajcarek – Przewodniczący Rady Sekretariatu Górnictwa i Energetyki
2. Barbara Stefaniak – Gnyp
3. Dominik Kolorz

Decyzja Prezydium KK nr 11/09

ws. zakupu biletów sieciowych na PKP

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” upoważnia Stefana Kubowicza Skarbnika KK do zakupu biletów sieciowych imiennych i bezimiennych na przejazdy kolejowe.

Decyzja Prezydium KK nr 12/09

ws. zgody na użycie znaku graficznego NSZZ „Solidarność”

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” na wniosek Rady Oddziału NSZZ „Solidarność” Powiatu Oleśnickiego przy akceptacji Zarządu Regionu Dolny Śląsk wyraża zgodę na użycie nazwy i znaku graficznego NSZZ „Solidarność” w nazwie ronda przy zbiegu ulic – Księdza Sudoła i Krzywoustego.

Stanowisko Prezydium KK nr 13/09

ws. szykanowania w Międzyzakładowej Organizacji Związkowej NSZZ „Solidarność” przy Hucie Aluminium „Konin”

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” kieruje wyrazy solidarności do kolegów z MOZ NSZZ „Solidarność” przy Hucie Aluminium „Konin” Zdzisława Nowakowskiego oraz Sławomira Grendy, szykanowanych za działalność związkową.

Na najwyższe potępienie zasługują działania pracodawcy polegające na dyscyplinarnym pozbawieniu pracy działaczy związkowych obliczone na zastraszenie i osłabienie związku w zakładzie. Dzieje się to w czasie, gdy Polska obchodzi 25-tą rocznicę przyznania Przewodniczącemu NSZZ „Solidarność” Lechowi Wałęsie Pokojowej Nagrody Nobla za, jak napisał Komitet Noblowski w uzasadnieniu, ... *pokojową walkę, o prawo do zrzeszania się w związki zawodowe i prawo do rokowań.*

Jest ironią losu, że dzisiaj w wolnej Polsce nadal nie brak ludzi, którzy dialog społeczny próbują zastąpić łamaniem prawa i zastraszaniem pracowników.

W interesie zakładu i załogi wzywamy zarząd Huty do odstąpienia od tych działań i podjęcia dialogu społecznego bez konieczności oczekiwania na orzeczenie sądu.

POSIEDZENIE Z DN. 20.01.2009 R.

Decyzja Prezydium KK nr 14/09

ws. wystąpienia do Marszałka Sejmu

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” zwraca się do Pana Marszałka z parciem dla wystąpienia Zarządu Regionu NSZZ „Solidarność” Pomorza Zachodniego z 2 stycznia 2008 r. o powołanie Sejmowej Komisji Śledczej w sprawie upadłości Stoczni Szczecińskiej S.A. i konsorcjum Porta Holding S.A. W ślad za wystąpieniem Krajowej Sekcji Przemysłu Okrętowego NSZZ „Solidarność” postulujemy rozszerzenie zakresu Komisji na Stocznnię Gdynia.

Prezydium KK zwraca się do Pana Marszałka o spowodowanie, aby w trybie określonym w ustawie z 21 stycznia 1999 r. o Sejmowej Komisji Śledczej (Dz. U. Nr 35, poz. 321, z późniejszymi zmianami) i zgodnie z Regulaminem Sejmu parlament rozpatrzył powołanie wyżej wymienionej Komisji Śledczej.

POSIEDZENIE Z DN. 27.01.2009 R.

Decyzja Prezydium KK nr 15/09

ws. opinii o poselskim projekcie *ustawy o zmianie ustawy o emeryturach pomostowych*

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” pozytywnie opiniuje poselski (KP PiS) projekt *ustawy o zmianie ustawy o emeryturach pomostowych*.

Jednocześnie Komisja Krajowa wnioskuje o zmianę art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, który zawiera wykaz szczególnych warunków pracy zdeterminowanych siłami natury oraz procesami technologicznymi.

Zdaniem Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” pominięcie w wykazie szczególnych warunków pracy, zawartym w art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, prac wykonywanych w warunkach występowania hałasu, wykonywanych poza pomieszczeniami zamkniętymi oraz pracy zmianowej nocnej narusza zasadę równości wobec prawa oraz zakaz dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym wyrażone w art. 32 ust.1 i 2 Konstytucji RP przez to, że pozbawia pracowników zatrudnionych w takich (obiektywnie rzecz biorąc szczególnych) warunkach możliwości nabycia prawa do emerytury pomostowej. W sposób nieuzasadniony różnicuje on sytuację prawną osób znajdujących się w tej samej lub podobnej sytuacji (wykonujących prace w szczególnych warunkach), jednym (osoby wykonujące prace w warunkach określonych w art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych) umożliwiając nabycie prawa do emerytury pomostowej, innych (osoby wykonujące prace w warunkach występowania hałasu, poza pomieszczeniami zamkniętymi oraz pracę zmianową nocną) pozbawiając możliwości wcześniejszego przejścia na taką emeryturę.

Decyzja Prezydium KK nr 16/09

ws. opinii o projekcie rozporządzenia MPiPS *zmieniającego rozporządzenie w sprawie trybu i terminu powiadomienia ZUS przez otwarty fundusz emerytalny o zawarciu umowy z członkiem oraz dokonywania wypłaty transferowej*

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nie wnosi uwag do projektu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej zmieniającego rozporządzenie *w sprawie trybu i terminu powiadomienia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych przez otwarty fundusz emerytalny o zawarciu umowy z członkiem oraz dokonywania wypłaty transferowej*.

Decyzja Prezydium KK nr 17/09

ws. opinii o projekcie rozporządzenia RM *zmieniającego rozporządzenie w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych*

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nie wnosi uwag do projektu *rozporządzenia Rady Ministrów zmieniającego rozporządzenie w sprawie obowiązków informacyjnych funduszy emerytalnych*.

Decyzja Prezydium KK nr 18/09

ws. opinii o projekcie rozporządzenia MPiPS *w sprawie programów specjalnych*

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” wnosi następującą uwagę do projektu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej *w sprawie programów specjalnych*.

W § 2 ust. 2 projektu rozporządzenia należy dodać ppkt 4) o treści „*planowane inwestycje pod nowe miejsca pracy*”.

Kompletna analiza rynku pracy powinna uwzględniać badanie potrzeb zatrudnionych pracodawców w krótkim i długim okresie, jak również analizę realizowanych i planowanych inwestycji pod kątem potencjalnych miejsc pracy (w tym niszowych).

Zdaniem Prezydium KK objęcie analizą wyżej wymienionych elementów umożliwi właściwą charakterystykę oraz identyfikację problemów lokalnych rynków pracy.

Decyzja Prezydium KK nr 19/09

ws. dotacji finansowej

(do użytku służbowego)

Z OBRAD KOMISJI KRAJOWEJ

POSIEDZENIE W DNIACH 20-21.01.2009 R.

Uchwała KK nr 1/09

ws. wniosku do Trybunału Konstytucyjnego

Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”, działając na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 Konstytucji RP, postanawia wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności art. 3 ust. 2 i art. 4 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656) oraz załącznika Nr 1 do tej ustawy z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP i wyrażonymi tam zasadami równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym.

Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” upoważnia:

- Janusza Śniadka - Przewodniczącego Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”
- Macieja Jankowskiego - Zastępcę Przewodniczącego KK

do podpisania wyżej wymienionego wniosku do Trybunału Konstytucyjnego.

Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” upoważnia Marcina Zielenieckiego do reprezentowania Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym w tej sprawie.

Gdańsk, dnia 21 stycznia 2009 r.

Trybunał Konstytucyjny

Al. Jana Christiana Szucha 12a

00-918 Warszawa

Wniosek

o zbadanie zgodności norm ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656) z Konstytucją

Działając na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 4 i ust. 2 Konstytucji RP Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” reprezentowana zgodnie z uchwałą Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” nr 1/09 z dnia 21 stycznia 2009 r. przez:

- 1) Janusza Śniadka – Przewodniczącego Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” oraz
- 2) Macieja Jankowskiego – Zastępcę Przewodniczącego Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”

wnosi o zbadanie zgodności art. 3 ust. 2 i art. 4 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656) oraz załącznika nr 1 do tej ustawy, z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP i wyrażonymi tam zasadami równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656), zwanej dalej „ustawą o emeryturach pomostowych”, warunkiem nabycia prawa do emerytury pomostowej jest wykonywanie po dniu 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 tej ustawy. Art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych zawiera wykaz szczególnych warunków pracy zdeterminowanych siłami natury oraz procesami technologicznymi. Wyliczenie to ma charakter enumeratywny. W myśl art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych związek wykonywanej pracy z tymi szczególnymi warunkami pracy oraz skutki jej wykonywania (określane przez ustawodawcę mianem czynników ryzyka) w postaci dużego prawdopodobieństwa wystąpienia trwałego uszkodzenia zdrowia oraz ograniczenia możliwości wykonywania pracy w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego. decydują o uznaniu pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach, umożliwiając tym samym nabycie przez pracownika prawa do emerytury pomostowej. Do prac wykonywanych w szczególnych warunkach determinowanych siłami natury zaliczono prace wykonywane pod ziemią, na wodzie, pod wodą i w powietrzu. Za prace w szczególnych warunkach determinowanych procesami technologicznymi uznano natomiast prace wykonywane w warunkach mikroklimatu gorącego (wykonywane w pomieszczeniach, w których wartość wskaźnika obciążenia termicznego WBGT wynosi 28 °C i powyżej, przy wartości tempa metabolizmu pracownika powyżej 130 W/m²) i zimnego (wykonywane w pomieszczeniach o temperaturze powietrza poniżej 0 °C), bardzo ciężkie prace fizyczne (powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 8.400 kJ, a u kobiet - powyżej 4.600 kJ,) prace w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego oraz ciężkie prace fizyczne (powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 6.300 kJ, a u kobiet - powyżej 4.200 kJ) związane z bardzo dużym obciążeniem statycznym wynikającym z konieczności pracy w wymuszonej, niezmiennych pozycji ciała (wymagające znacznego pochylecia i (lub) skręcenia pleców przy jednoczesnym wywieraniu siły powyżej 10 kG dla mężczyzn i 5 kG dla kobiet (wg metody OWAS pozycja kategorii 4) przez co najmniej 50 % zmiany roboczej). W załącznikach Nr 1 i 2 do ustawy o emeryturach pomostowych zawarte zostały wykazy prac w szczególnych wa-

runkach (obejmujący 40 rodzajów prac) oraz o szczególnym charakterze (obejmujący 24 rodzaje prac).

Zarówno wykaz szczególnych warunków pracy jak i zestawienia prac w szczególnych warunkach oraz o szczególnym charakterze, których wykonywanie uprawnia do emerytury pomostowej powinny zostać ustalone z należytą starannością, ponieważ podlegają one ocenie z punktu widzenia zgodności z zasadami równości wobec prawa oraz zakazu dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym wyrażonymi w art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP. Pominięcie zatem w wykazie szczególnych warunków pracy zawartym w art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych takich warunków pracy, które ze względu na kryteria medyczne są szczególne (czyli spełniają warunki określone w art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych) albo zawarcie w tym wykazie prac, które nie mieszczą się w ustawowej definicji posiada znamiona dyskryminacji i stanowi podstawę stwierdzenia niezgodności tej regulacji z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP.

Zdaniem Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” pominięcie w wykazie szczególnych warunków pracy zawartym w art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych prac wykonywanych w warunkach występowania hałasu, wykonywanych poza pomieszczeniami zamkniętymi oraz pracy zmianowej nocnej narusza zasadę równości wobec prawa oraz zakaz dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym wyrażone w art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP przez to, że pozbawia pracowników zatrudnionych w takich (obiektywnie rzecz biorąc szczególnych) warunkach możliwości nabycia prawa do emerytury pomostowej. W sposób nie uzasadniony różnicuje on sytuację prawną osób znajdujących się w tej samej lub podobnej sytuacji (wykonujących prace w szczególnych warunkach), jednym (osoby wykonujące prace w warunkach określonych w art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych) umożliwiając nabycie prawa o emerytury pomostowej, innych (osoby wykonujące prace w warunkach występowania hałasu, poza pomieszczeniami zamkniętymi oraz pracę zmianową nocną) pozbawiając możliwości wcześniejszego przejścia na taką emeryturę.

Praca wykonywana w warunkach występowania hałasu oraz praca zmianowa nocna zostały uznane za prace w szczególnych warunkach w raporcie pt. „Prace wykonywane w szczególnych warunkach i prace o szczególnym charakterze” przedstawionym w dniu 4 lutego 2000 r. przez Komisję Ekspertów do Spraw Uprawnień do Obniżonego Wieku Emerytalnego Osób Zatrudnionych w Szczególnych Warunkach lub Szczególnym Charakterze powołaną przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej (dowód: kopia raportu pt. „Prace wykonywane w szczególnych warunkach i prace o szczególnym charakterze” z dnia 4 lutego 2000 r.). Konsekwencją uznania hałasu oraz wykonywania nocnej pracy zmianowej za czynniki ryzyka zdrowotnego występujące w środowisku pracy w warunkach szczególnych było zamieszczenie prac wykonywanych w tych warunkach w opracowanym przez Komisję wykazie rodzajów prac w warunkach szczególnych uzasadniających ograniczenie okresu zatrudnienia przy ich wykonywaniu. Prace wykonywane poza pomieszczeniami zamkniętymi oraz w warunkach występowania hałasu zostały uznane za wykonywane w warunkach szczególnych w „Sprawozdaniu z wykonania zadań wydanym przez Zespół Ekspertów Medycyny Pracy do Spraw Zweryfikowania Wykazu Rodzajów Prac w Szczególnych Warunkach i Wykazu Prac o Szczególnym Charakterze przedstawionym w marcu 2006 r. Jednocześnie Zespół wyraził pogląd, że ze względu na liczbę ściśle zdefiniowanych czynników charakteryzujących warunki szczególne nie jest możliwe, aby Zespół ustalił wykaz rodzajów prac odpowiadających tym kryteriom. Za uznaniem prac wykonywanych w warunkach występowania hałasu i poza pomieszczeniami zamkniętymi oraz pracy nocnej zmianowej za wykonywane w warunkach szczególnych opowiadają się również eksperci z dziedziny medycyny pracy. Zdaniem dr hab. n. med. Alicji Bortkiewicz, Kierownika Zakładu Fizjologii Pracy i Ergonomii w Instytucie Medycyny Pracy im. J. Nofera w Łodzi hałas w środowisku pracy sprzyja wypadkom przy pracy, absencji chorobowej i przedwczesnemu zakończeniu aktywności zawodowej z powodu ogólnego stanu zdrowia. Fakty te wskazują, że hałas ze względu na związane z jego działaniem pozasłuchowe skutki zdrowotne powinien być uznany za czynnik szczególny w środowisku pracy, który stanowi podstawę nabycia wcześniejszych niż ustawowe uprawnień emerytal-

nych (dowód: A. Bortkiewicz *Opinia na temat uznania pracy w narażeniu na hałas jako pracy w warunkach szczególnych* – w załączeniu). Zdaniem tej samej Autorki wiek, z uwagi na spadek odporności i wzrost podatności na infekcje działanie czynników szkodliwych, w tym promieniowania UV jest czynnikiem ograniczającym zdolność do wykonywania pracy poza pomieszczeniami zamkniętymi (outdoor work). Istnieją więc merytoryczne przesłanki, aby pracę taką uznać za pracę w warunkach szczególnych (dowód: A. Bortkiewicz *Opinia na temat zagrożeń związanych z wykonywaniem pracy poza pomieszczeniami zamkniętymi* – w załączeniu). Zdaniem dr K. Zużewicz i prof. dra hab. med. Krzysztofa Kwareckiego po wielu latach pracy zmianowej u pracowników stwierdza się znaczny wzrost ryzyka zawodowego i konieczność zwiększonej koncentracji (...). Stan zdrowia pracowników zmianowych jest istotnie gorszy od stanu zdrowia pracowników dziennych (...). Koszt fizjologiczny pracy fizycznej pracownika zmianowego-nocnego, w miarę starzenia się, a co za tym idzie obniżania się wydolności fizycznej, jest większy niż u pracownika dziennego w tym samym wieku. Podobnie obniżają się możliwości wykonywania pracy umysłowej. W konsekwencji Autorzy podzielają stanowisko wyrażone przez Międzynarodową Organizację Pracy w pkt 24 zalecenia Nr 178 z dnia 6 czerwca 1990 r. dotyczącego pracy nocnej, iż pracownicy o odpowiednio dużym stażu pracy w charakterze pracowników nocnych powinni korzystać ze szczególnych względów, gdy chodzi o możliwości dobrowolnego wcześniejszego lub stopniowego przechodzenia na emeryturę, jeżeli takie możliwości istnieją (dowód: dr Krystyna Zużewicz, prof. dr hab. med. Krzysztof Kwarecki *Praca nocna zmianowa [w:] Prace wykonywane w szczególnych warunkach i prace o szczególnym charakterze. Załącznik Nr 1. Komisja Ekspertów do Spraw Upnień do Obniżonego Wieku Emerytalnego Osób Zatrudnionych w Szczególnych Warunkach lub Szczególnym Charakterze, Warszawa 9 kwietnia 1999 r.*).

Konsekwencją uznania art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych za niezgodny z art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP jest również niekonstytucyjność wykazu prac w szczególnych warunkach zawartego w załączniku Nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Pominięcie prac wykonywanych w warunkach występowania hałasu, poza pomieszczeniami zamkniętymi oraz pracy zmianowej nocnej w wykazie szczególnych warunków pracy zawartym w art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych powoduje bowiem, że prace te nie zostały również uwzględnione w wykazie prac w szczególnych warunkach zawartym w załączniku Nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych, pozbawiając tym samym wykonujących je pracowników możliwości nabycia prawa do emerytury pomostowej.

Art. 4 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych przewiduje, że prawo do emerytury pomostowej przysługuje wyłącznie pracownikom, którzy wykonywali prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed dniem 1 stycznia 1999 r. Art. 4 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych w sposób nie uzasadniony różnicuje sytuację prawną pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze ze względu na datę rozpoczęcia pracy. Osobom, które rozpoczęły wykonywanie takiej pracy przed dniem 1 stycznia 1999 r. umożliwia nabycie prawa do emerytury pomostowej, zaś osoby, które wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze rozpoczęły po dniu 31 grudnia 1998 r. pozbawia możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę. Tymczasem o przysługiwaniu prawa do emerytury pomostowej powinny decydować szczególne warunki lub charakter pracy określone w oparciu o kryteria medyczne, a nie data rozpoczęcia pracy. Zdaniem Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” art. 4 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych pozostaje w sprzeczności z konstytucyjnymi zasadami równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym wyrażonymi w art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP. Zasada równości wobec prawa zakłada, że osoby znajdujące się w takiej samej lub podobnej sytuacji należy traktować tak samo, natomiast osoby znajdujące się w odmiennej sytuacji faktycznej należy traktować odmiennie. Innymi słowy wszystkie podmioty (adresaci norm prawnych) charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu mają być traktowani równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących jak i faworyzujących. Równość wobec prawa zakłada jednocześnie zasadność wyboru takiego, a nie innego kryterium różnicowania podmiotów prawa; oznacza uznanie tej, a nie innej cechy za istotną, a tym samym za uza-

sadnioną w regulowanej dziedzinie (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 lutego 1997 r., P 4/96).

Żadne przekonywujące argumenty nie uzasadniają pozbawienia pracowników, którzy rozpoczęli wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 1998 r. możliwości nabycia prawa do emerytury pomostowej. Jak wynika z uzasadnienia projektu ustawy o emeryturach pomostowych koncepcja wygaszania prawa do emerytury pomostowej stanowi kontynuację procesu wygaszania szczególnych uprawnień emerytalnych w nowym systemie emerytalnym. Zdaniem projektodawców o likwidacji możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę zadecydowały czynniki demograficzne, a w szczególności znaczne pogorszenie się relacji pomiędzy pokoleniem osób w wieku produkcyjnym (opłacających składki) a populacją osób w wieku nieprodukcyjnym (pobierających świadczenia). W rezultacie likwidacja możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę miała stanowić jeden z elementów reformy systemu emerytalnego, którego celem było zapewnienie równowagi finansowej systemowi ubezpieczeń społecznych.

Z przedstawioną argumentacją nie sposób się zgodzić. Dążenie do zrównoważenia sytuacji finansowej systemu ubezpieczeń społecznych było głównym celem reformy systemu emerytalnego wprowadzonej w życie w dniu 1 stycznia 1999 r. Reforma ta zakładała, iż stopniowo ulegą likwidacji szczególne uprawnienia emerytalne. Wygaszenie szczególnych uprawnień emerytalnych miało się przy tym odbywać nie w sposób nagły zaskakując ubezpieczonych, lecz stopniowo przy zastosowaniu racjonalnego kryterium daty urodzenia. Dotychczasowe możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę zachowali ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r. (czyli osoby, które w dniu wejścia w życie reformy miały ukończone 50 lat) oraz ubezpieczeni urodzeni w latach 1949-1968, którzy spełnili warunki określone w art. 46-50 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”. Wprowadzając reformę systemu emerytalnego podjęto jednocześnie decyzję, że możliwość wcześniejszego przechodzenia na emeryturę w nowym systemie emerytalnym zachowają ubezpieczeni zatrudnieni w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Art. 24 ust. 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zapowiadał określenie w odrębnej ustawie zasad, warunków i trybu ustanawiania dla tych ubezpieczonych emerytur pomostowych. Utrzymanie w nowym systemie emerytalnym możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę przez ubezpieczonych zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze było jednym z warunków społecznej akceptacji niekorzystnych dla wielu osób rozwiązań prawnych wprowadzonych w ramach reformy systemu emerytalnego. Emerytura pomostowa została pomyślana jako trwały element nowego systemu emerytalnego obejmującego ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a więc systemu, w którym, co do zasady, nie występuje możliwość wcześniejszego przechodzenia na emeryturę. Emerytura pomostowa miała być instrumentem łagodzenia skutków społecznych stopniowej likwidacji możliwości wcześniejszego przechodzenia na emeryturę, co podkreślał Trybunał Konstytucyjny w wyrokach z dnia 22.06.1999 r. (K 5/99, OTK 1999/5/100) i z dnia 4.01.2000 r. (K 18/99, OTK 2000/1/1). Z zawartej w art. 24 ust. 3 ustawy emerytalno-rentowej zapowiedzi, iż zasady, warunki i tryb ustanawiania emerytur pomostowych zostaną określone w odrębnej ustawie wynikało również to, że emerytury pomostowe zostały pomyślane jako świadczenia usytuowane w odrębnym od Funduszu Ubezpieczenia Społecznego systemie organizacyjno-finansowym. Takie rozwiązanie miało być zgodne z podstawowym założeniem reformy systemu emerytalnego, zgodnie z którym uprawnienia emerytalne wszystkich ubezpieczonych, którzy płacili taką samą składkę będą takie same. Nie utrudniało ono zarazem osiągnięcia zasadniczego celu reformy jakim było zrównoważenie sytuacji finansowej Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ finansowanie emerytur pomostowych odbywać się miało ze środków pochodzących z odrębnego źródła jakim jest składka na Fundusz Emerytur Pomostowych. Art. 24 ust. 2 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zakładał jednocześnie weryfikację kręgu pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uprawnionych do tego świadczenia. Obowiązujące poprzednio rozporządzenie Rady Ministrów z

dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43, z późn. zm.) z uwagi na postęp w dziedzinie ochrony przed zagrożeniami zawodowymi oraz rozwój nowych technologii stało się w dużej mierze nie aktualne. Z zapisów zawartych w art. 24 ust. 2 i 3 ustawy emerytalno-rentowej trudno natomiast wyprowadzić wniosek o wygasającym (przejściowym) charakterze emerytury pomostowej w nowym systemie zabezpieczenia przed ryzykiem starości.

Zdaniem Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” różnicowanie w art. 4 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych prawa do emerytury pomostowej w zależności od kryterium daty rozpoczęcia pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze nie znajduje uzasadnienia w jakichkolwiek przekonywujących argumentach. Pozbawiając pracowników, którzy rozpoczęli wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze po dniu 31 grudnia 1998 r. możliwości nabycia prawa do emerytury pomostowej przepis ten narusza zasadę równości wobec prawa wyrażoną w art. 32 ust. 1 Konstytucji RP oraz zakaz dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym sformułowany w art. 32 ust. 2 Konstytucji RP.

Uchwała KK nr 2/09

ws. kalendarza wyborczego na kadencję 2010 – 2014

Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” w związku z kończącą się siódmą kadencją funkcjonowania władz związkowych ustala następujący kalendarz wyborczy dla jednostek organizacyjnych Związku.

§ 1

1. W terminie od 1 grudnia 2009 r. do 31 marca 2010 r. odbywają się wybory:
 - 1) władz podstawowych jednostek organizacyjnych Związku, wymienionych w § 19 Statutu NSZZ "Solidarność";
 - 2) delegatów na walne zebranie delegatów regionu;
 - 3) delegatów na walne zebranie branżowej jednostki organizacyjnej Związku;
 - 4) wybory władz niższych jednostek organizacyjnych Związku, zgodnie z § 19 ust. 7 i 8 Statutu NSZZ "Solidarność", a także delegatów na zakładowe lub międzyzakładowe zebranie delegatów, mogą odbyć się we wcześniejszym terminie. W takim przypadku wcześniejszy termin wyborów musi być uzgodniony z właściwą regionalną komisją wyborczą.
2. W terminie od 1 kwietnia do 30 czerwca 2010 r. odbywają się wybory:
 - 1) władz regionów;
 - 2) delegatów na Krajowy Zjazd Delegatów.
3. W terminie od 1 kwietnia do 30 kwietnia 2010 r. odbywają się wybory:
 - 1) władz regionalnych sekcji branżowych i problemowych;
 - 2) władz regionalnych sekretariatów branżowych;
 - 3) delegatów do kongresu regionalnego sekretariatu branżowego;
 - 4) delegatów na walne zebranie delegatów krajowej sekcji branżowej.
4. W terminie od 1 kwietnia do 31 maja 2010 r. odbywają się wybory:
 - 1) władz krajowych sekcji branżowych i problemowych;
 - 2) delegatów do kongresu krajowego sekretariatu branżowego.

5. W terminie od 1 maja do 30 czerwca 2010 r. odbywają się wybory:
 - 1) władz krajowych sekretariatów branżowych;
 - 2) władz Krajowego Sekretariatu Emerytów i Rencistów.
6. W terminie do 31 października 2010 r. odbywają się wybory ogólnokrajowych władz Związku (sprawozdawczo - wyborczy Krajowy Zjazd Delegatów).

§ 2

1. Dokładne terminy wyborów wymienionych w § 1 ust. 1, 2 i 3 określa, z uwzględnieniem postanowień niniejszej uchwały, właściwy zarząd regionu.
2. Dokładne terminy wyborów wymienionych w § 1 ust. 4 i 5 określa odpowiednio, z uwzględnieniem postanowień niniejszej uchwały, właściwa rada krajowego sekretariatu branżowego, Krajowego Sekretariatu Emerytów i Rencistów lub krajowej sekcji problemowej.
3. Dokładny termin sprawozdawczo - wyborczego Krajowego Zjazdu Delegatów, określi Komisja Krajowa.

§ 3

Traci moc Uchwała Komisji Krajowej nr 10/05 zmieniona Uchwałą Komisji Krajowej nr 18/05.

Uchwała KK nr 3/09

ws. działań na rzecz ochrony pracowników wobec kryzysu

Wobec braku odpowiedniej reakcji rządu na kryzys, Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”, odwołując się do założeń przyjętych przez Komisję Europejską, uważa, że podstawą działań władz powinny być:

- ochrona miejsc pracy,
- pomoc dla najuboższych i najbardziej poszkodowanych
- utrzymanie siły nabywczej wpływającej na popyt wewnętrzny
- realizowane w praktyce zasady solidarności i sprawiedliwości społecznej umożliwiające odbudowanie zaufania w oparciu o dialog między partnerami.

To muszą być dziś najważniejsze cele polityki władz. By było to możliwe, należy podjąć solidarne działania służące utrzymaniu poziomu zatrudnienia i stymulowaniu popytu.

Dlatego Komisja Krajowa postanawia rozpocząć kampanię „solidarność na kryzys”, której celem jest możliwie największa ochrona pracowników przed negatywnymi skutkami spowolnienia gospodarczego, zmniejszenie ryzyka bezrobocia, a co za tym idzie utraty wynagrodzenia, ponadto – zachęcenie pracowników do wstępowania do naszego Związku i tworzenia nowych organizacji, by zapewnić sobie większe poczucie bezpieczeństwa i możliwości wpływu na sytuację w zakładzie pracy.

Komisja Krajowa zobowiązuje Prezydium KK do opracowania szczegółowego planu działań a wszystkie struktury Związku do włączenia się w nie poprzez aktywny udział w akcjach związkowych, stały monitoring skutków kryzysu na poziomie przedsiębiorstw, branż i regionów, akcje informacyjne i edukacyjne docierające do wszystkich członków „Solidarności”.

Komisja Krajowa domaga się od rządu i pracodawców pilnego podjęcia dialogu z partnerami społecznymi w następujących obszarach:

1. Utrzymania zatrudnienia poprzez stymulowaną pomoc dla firm i pracowników. Wszelkie działania w tym zakresie powinny być wynegocjowane z przedstawicielami pracowników w drodze dialogu i wsparte systemową pomocą państwa.
2. Utrzymania popytu wewnętrznego poprzez ochronę poziomu wynagrodzeń, systematyczny wzrost płacy minimalnej, zmniejszanie rozwarstwienia dochodów, przede wszystkim poprzez wzrost nakładów na inwestycje publiczne.
3. Przyspieszenie i zwiększenie efektywności wykorzystania funduszy europejskich do działań antykryzysowych na rynku pracy.
4. Opracowania systemu pomocy dla najuboższych i najbardziej poszkodowanych w wyniku kryzysu.
5. Odbudowy zaufania i solidarności poprzez dialog od szczebla zakładowego, prawo do informacji i konsultacji pozwalające uniknąć podejrzeń o wykorzystywanie kryzysu do działań antypracowniczych i maksymalizacji zysku.

Pomimo napięć i konfliktów społecznych Komisja Krajowa deklaruje wolę współpracy i dialogu. Do takiego dialogu wzywamy też rząd i pracodawców. Przestrzegamy jednocześnie przed doktrynalną liberalizacją rynku pracy, nieuzasadnionymi ułatwieniami zwolnień pracowników, w tym osób w wieku przedemerytalnym czy ograniczaniu uprawnień pracowniczych. Będziemy takim działaniom stanowczo przeciwni, ponieważ naruszają one poczucie bezpieczeństwa i w praktyce pogłębiają kryzys i wielokrotną jego negatywne oddziaływanie.

Załącznik do uchwały KK nr 3/09

Solidarność na kryzys

Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”, zgodnie z założeniami walki z kryzysem przyjętymi m.in. przez Komisję Europejską, uważa, że jednym z fundamentalnych założeń pakietu antykryzysowego powinno być zwiększenie siły nabywczej wpływającej na wzrost popytu wewnętrznego i zaufania oraz zasady solidarności i sprawiedliwości społecznej, umożliwiające ochronę miejsc pracy i pomoc dla najuboższych i najbardziej poszkodowanych.

Kryzys na rynku pracy, zahamowanie wzrostu wynagrodzeń, spadek wartości środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych będą wywierać negatywny wpływ na popyt gospodarstw domowych. Tej tendencji towarzyszyć będzie spadek popytu zewnętrznego oraz gwałtowne zahamowanie inwestycji w sektorze prywatnym. Wzrost będzie mógł być podtrzymany jedynie przez popyt wewnętrzny oraz konsumpcję gospodarstw domowych, a także popyt sektora publicznego.

Jednym z najważniejszych wyzwań dla polityki Państwa będzie utrzymanie zaufania. Fundamentami zaufania są: umiejętność przewidywania sytuacji w przyszłości, poczucie stabilności, poczucie bezpieczeństwa oraz zasada przejrzystości. Stabilność i przejrzystość to obecnie słowa-klucze dla działań w sferze publicznej. Wyznaczają one ramy, w które powinna wpisać się polityka Państwa.

W związku z tym KK postuluje opracowanie szczegółowego planu w następujących obszarach:

- 1. Utrzymanie zatrudnienia poprzez stymulowaną pomoc dla firm i pracowników. Wszelkie działania w tym zakresie powinny być wynegocjowane z przedstawicielami pracowników w drodze dialogu i wsparte systemową pomocą państwa.**
 - Okresy pozostawania pracownika bez pracy (np. na skutek ograniczenia produkcji), muszą być wykorzystane na szkolenia zawodowe i wzmocnienie kompetencji pracowników. Działania te powinny być realizowane przy maksymalnym wykorzystaniu w tym zakresie funduszy unijnych.
 - Muszą być uruchomione dodatkowe źródła finansowania wynagrodzeń za czas przestoju.

- Wszelka pomoc przyznana przedsiębiorstwu musi być celowa i uwarunkowana wymogami społecznymi i prawnymi zwłaszcza w dziedzinie zatrudnienia. Musi być podana do wiadomości wybranych przedstawicieli pracowników, przez nich zaopiniowana i transparentna wobec społeczeństwa.
- Obwarowanie umów o udzielenie pomocy dla przedsiębiorstw musi zawierać zapisy ograniczające wypłacanie dywidend oraz ruchomych części wynagrodzenia kadry zarządzającej (premie i bonusy). Wiele firm, często dużych grup międzynarodowych, zwraca się obecnie do rządów o pomoc. Niektóre z nich nie wahają się występować o nią, wyprowadzając równocześnie do firm-matek dywidendy z wypracowanych zysków. Wspieranie takich przedsiębiorstw rodzi ryzyko, że pieniądze polskich podatników zostaną bezpowrotnie utracone. Zamiast bezpośredniej pomocy finansowej przedsiębiorstwom, należy wybrać inwestycje w polski kapitał ludzki, bo gdy minie kryzys, pozostanie on głównym zasobem kraju.
- Prowadzenie dialogu społecznego na różnych poziomach.

2. Utrzymanie popytu wewnętrznego poprzez ochronę poziomu wynagrodzeń, systematyczny wzrost płacy minimalnej, zmniejszanie rozwarstwienia dochodów, a także wzrost nakładów na inwestycje budżetowe.

Ożywienie gospodarcze - wzrost konsumpcji – pomoc dla firm - wzrost siły nabywczej szczególnie osób o najskromniejszych dochodach.

- W branżach, w przedsiębiorstwach, w służbie publicznej negocjacje płacowe muszą zapewnić przynajmniej utrzymanie siły nabywczej i zmniejszenie nierówności płacowych.
- Pokrywanie kosztów dojazdu do pracy komunikacją miejską i dofinansowanie kwoty kosztów przejazdu własnym środkiem transportu poprzez
 - a) pracodawców, przy wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania
 - b) zwiększenie ulg ustawowych na przejazdy (zwiększenie kosztów uzyskania przychodów w związku z dojazdem do pracy do wysokości rzeczywiście poniesionych wydatków).
- Zwolnienie z opodatkowania kwot talonów przeznaczonych na posiłki dla pracowników, na opiekę nad członkami rodziny (przedszkola, żłobki, opieka pielęgnacyjna i pielęgniarstwa, oświata). Partnerzy społeczni i rząd powinni dopracować system zwolnień podatkowych w innych obszarach.
- Poprawienie jakości działania służb publicznych oraz obsługi klientów, uwzględniając zwiększenie niezbędnych środków budżetowych.

Wpływ na wzrost konsumpcji może odbywać się również poprzez działania:

- Okresowe zmniejszenie podstawowej stawki podatku VAT na wybrane artykuły, w tym żywność
- Obniżenie ceny kredytu – obniżenie stawek podstawowych oraz polityka banków obniżenia ceny kredytu (oprocentowania) przy konieczności stworzenia narzędzi monitoringu rzeczywistego wykorzystania uwolnionych środków (kontrola czy zwiększone strumienie pieniędzy zostały skierowane na odblokowanie akcji kredytowej dla przedsiębiorstw
- Intensyfikacja inwestycji publicznych (szczególnie drogowej, budownictwa i sektorze paliwowo-energetycznym) przy maksymalnym wykorzystaniu środków unijnych.
- Spadający popyt w sektorze prywatnym należy zrównoważyć większym popytem w sektorze publicznym

3. Lepsze wykorzystanie funduszy europejskich do działań anty kryzysowych na rynku pracy.

- Uruchomienie środków dla firm i służb zatrudnienia, aby finansować wyżej wymienione działania ograniczające wydatki przedsiębiorstw i utrzymujące popyt wewnętrzny.
- Odbiurokratyzowanie procedur przyznawania środków – zmiana przepisów pozwalająca na skrócenie okresu od złożenia wniosku do uruchomienia środków, aby móc szybko reagować w miarę pojawiających się sytuacji kryzysowych w przedsiębiorstwach oraz uproszczenie procedur ich rozliczania.
- Preferencje dla projektów, w tym tzw. projektów indywidualnych, obejmujących działania kompleksowe, nowe rozwiązania na rynku pracy – pomoc przedsiębiorcom, pracownikom i pracodawcom oraz zapewniających wdrożenie rozwiązań wypracowanych w innych programach, szczególnie EFS i Equal.
- Zwiększenie środków finansowych na działania służące poprawie efektywności konsultacji społecznych w zakresie jakości stosowanego prawa i wprowadzanych regulacji oraz współpracy instytucji rządowych i samorządowych z partnerami społecznymi.
- Szybsze wykorzystanie funduszy strukturalnych poprzez alokację na lata 2009-2010 części środków przewidzianych do wydatkowania w okresie 2011-2013; powiększenie obecnie dostępnych środków w ramach funduszy strukturalnych o te, których nie udało się wykorzystać w minionych latach.
- Szybsze wykorzystanie środków europejskich wymaga przygotowania jak najszybciej nowych planów rozwoju infrastruktury.
- Uruchomienie kredytów przeznaczonych dla samorządów lokalnych służących współfinansowaniu projektów realizowanych w oparciu o fundusze strukturalne.

4. Opracowanie systemu pomocy dla najuboższych i najbardziej poszkodowanych w wyniku kryzysu.

- Zwiększenie środków na świadczenia socjalne (zasiłki dla bezrobotnych i zasiłki z pomocy społecznej) w związku ze wzrostem ilości osób zwalnianych z pracy.
- Pilne rozpoczęcie prac nad systemem ubezpieczenia od bezrobocia.
- Obniżenie podatków dla najmniej zarabiających poprzez podniesienie kwoty wolnej od podatku lub zmniejszenie stawek podatkowych dla osiągających najniższe dochody.
- Zniesienie opodatkowania zapomóg udzielanych przez związki zawodowe (poszerzenie katalogu).
- Wsparcie rodzin najuboższych w szczególności poprzez podniesienie wysokości świadczeń rodzinnych.
- Fundusze emerytalne zostały mocno dotknięte następstwami kryzysu, Polska nie jest pod względem wyjątkiem. Straty nagromadzone przez system niezdolny do zabezpieczenia dochodów przyszłych emerytów powinny wzbudzić dyskusję na temat reformy funduszy, która pozwoliłaby pracownikom spokojnie patrzeć w przyszłość.
- Wzrost minimalnych rent i emerytur.
- Rozważenie możliwości wykupu mieszkań - nieukończonych budów inwestorów znajdujących się w stanie upadłości lub zagrożonych upadłością, z przeznaczeniem ich na cele socjalne.

5. Odbudowa zaufania i solidarności poprzez dialog od szczebla zakładowego począwszy, prawo do informacji i konsultacji pozwalające uniknąć podejrzeń o wykorzystywanie kryzysu do działań antypracowniczych i maksymalizacji zysku.

- Wzmocnienie roli układów zbiorowych pracy.
- Ratyfikacja konwencji nr 158, odnoszącej się w szczególności do prawa pracownika do zasiłku z tytułu przerwy w zatrudnieniu lub innych podobnych świadczeń lub świadczeń z ubezpieczenia na wypadek bezrobocia (Art. 12).
- W obecnych pracach nad nowelizacją ustawą o informowaniu pracowników i przeprowadzaniu z nimi konsultacji należy uwzględnić prawo partnerów społecznych do uzyskiwania konkretnych i wyczerpujących informacji.

Obecna sytuacja gospodarcza wymaga, by polityka rynku pracy budowana była na zaufaniu i współpracy partnerów społecznych. Kluczem do sukcesu gospodarczego musi być zaufanie pomiędzy poszczególnymi aktorami życia gospodarczego, politycznego i społecznego.

Stanowisko KK nr 1/09

ws. zmiany Kodeksu pracy dot. obowiązków pracodawcy w zakresie ochrony przeciwpożarowej

Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność” ze zdziwieniem obserwuje reakcję przedstawicieli Rządu na publiczną krytykę niektórych zapisów ustawy zmieniającej Kodeks pracy (ustawa z dnia 21 listopada 2008). Ustawa ta wprowadzając do Kodeksu pracy art. 2091 nakłada na pracodawcę, niezależnie od liczby zatrudnionych pracowników, obowiązek zatrudnienia lub przeszkolenia pracownika(ów) w zakresie ochrony przeciwpożarowej. Przepisy te, wprowadzone z pominięciem konsultacji społecznych, niewątpliwie kompromitują ich autorów, jak i też koalicję rządzącą, która wcześniej deklarowała wprowadzanie zmian w prawie, które zmniejszą koszty prowadzenia działalności gospodarczej.

Uświadomienie sobie skutków, jakie niesie za sobą ten „bubel” prawny nie usprawiedliwia postawy Ministra Pracy i Polityki Społecznej, która publicznie nawołuje do łamania obowiązującego prawa poprzez zwrócenie się do Głównego Inspektora Pracy o nie wyciąganie konsekwencji wobec pracodawców nie przestrzegających wyżej wymienionych przepisów. Podobnie należy ocenić zalecenia GIP, nie mającego precedensu w 90-letniej historii Państwowej Inspekcji Pracy, jako instytucji mającej stać na straży przestrzegania prawa pracy.

Komisja Krajowa apeluje do rządu o jak najszybsze usunięcie z Kodeksu pracy absurdalnych przepisów komplikujących niektórym firmom ich działalność i naraża je na zbędne koszty.

Jednocześnie KK zwraca się do Parlamentu o zaniechanie praktyki wprowadzania w życie przepisów dotyczących polityki społecznej, w tym prawa pracy, z pominięciem konsultacji społecznej.

2009 – ROK NIEPODLEGŁOŚCI I SOLIDARNOŚCI

Janusz Kurtyka, prezes IPN zapowiedział współpracę z NSZZ "Solidarność" w ramach Roku Niepodległości i Solidarności.

Rok Niepodległości i Solidarności został ogłoszony w ubiegłym roku przez Komisję Krajową NSZZ "S". W ten sposób Związek chce uczcić przypadające w tym roku ważne rocznice związane z historią Polski i "Solidarności", m.in.: 70. rocznica wybuchu drugiej wojny światowej, 25. rocznica śmierci ks. Jerzego Popiełuszki, 20. rocznica odzyskania niepodległości.

Wizyta prezesa IPN na posiedzeniu Komisji Krajowej związana była właśnie ze wspólnymi przedsięwzięciami związanymi szczególnie z 20. rocznicą odzyskania niepodległości. W czasie spotkania przewodniczący "S" Janusz Śniadek podziękował prezesowi IPN za dotychczasową współpracę. - Znakomitym przykładem tej współpracy jest wspólnie zorganizowane w Białymstoku w rocznicę stanu wojennego spotkanie kobiet internowanych w Gołdapi, któremu towarzyszyło wydanie pięknego albumu. Oby jak najwięcej takich właśnie wspólnych przedsięwzięć - mówił Śniadek.

Janusz Kurtyka zapewnił, że Instytut Pamięci Narodowej będzie wykazywał taką samą determinację jaką wykazuje teraz i jaką wykazywał przez cały okres swojego istnienia. - Jedyną rzeczą, którą

będziemy się kierowali będzie poszukiwanie prawdy, odtwarzanie rzeczywistości historycznej zgodnej z tym, jak było naprawdę oraz zgodnej z metodologią naukową. Nie będziemy kierowali się w naszej działalności żadnym bieżącym interesem politycznym - zapewniał prezes IPN.

Zdaniem Janusza Kurtyki rzeczą oczywistą dla IPN było, że w roku 2009 i 2010 strategicznym partnerem w działaniach edukacyjnych i naukowych będzie NSZZ "S". Prezes IPN zapowiedział również, że w tym roku i przyszłym Instytut większość swojej działalności poświęci historii "S" od roku 1980 do 89. IPN tu planuje m.in. wydanie książek, serii publikacji źródłowych, encyklopedii "Solidarności" czy pięciotomowej syntezy działań "S". - To przedsięwzięcia tak szeroko zakrojone, że dla ich dobrej realizacji konieczna będzie współpraca zawodowych historyków z szerokim gronem społeczników i tutaj bardzo liczymy na współpracę z regionalnymi strukturami "S", zwłaszcza jeśli chodzi o encyklopedię "S" - zapowiedział Kurtyka.

Jednym ze wspólnych przedsięwzięć będzie również konferencja naukowa o roli kościoła w odzyskaniu niepodległości, którą "S" w ramach Roku Niepodległości i "Solidarności", zaplanowana na wiosnę tego roku.

ŚMIERCI SIĘ NIE BAŁ

Orędownikiem walki o niepodległość i „Solidarność” był ksiądz Stanisław Suchowolec. 29 stycznia 2009 r. minęła 20 rocznica zamordowania przez SB księdza Stanisława Suchowola. Przedstawiamy opowieść o nim autorstwa Zbigniewa Banacha.

W sypialni ks. Stanisława Suchowola jakaś nieznana ręka rozlała substancję nieznaną polskiej kryminologii, co spowodowało, że wytworzyła się tam temperatura ponad 300 stopni i nie wybuchł pożar. Taka specjalna substancja do mordowania ludzi, osobliwie księży. Pojawia się pytanie - kto w 1989

r. mógł mieć dostęp do takiej substancji?

- Jak zwykle, tradycyjnie chciałbym podziękować panom ze Służby Bezpieczeństwa - mówił na zakończenie Mszy Świętej za Ojczyznę ksiądz Stanisław Suchowolec. - Przemarsz na cmentarz, który zaraz nastąpi, traktujemy jak

procesję, nic poza tym. Tak że nie bójcie się. Nic tam nie będzie takiego, co by was zmuszało do interwencji...

Panowie ze Służby Bezpieczeństwa, ja was proszę, zostawcie już przesłuchiwanie ludzi. Oni nie są niczemu winni. Chcecie coś, to przyjdźcie do mnie... Przyjdźcie na wspólną modlitwę. Porozumiejmy się wspólnie. Tutaj. Popatrzcie - my nie wiemy, kim jesteście, a podajemy rękę na znak pokoju. A gdybyśmy wiedzieli, kim jesteście, to też rękę podamy. Naprawdę nie jesteśmy źli, jak wam mówią. My jesteśmy tylko solidarni...

Kronika parafii Niepokalanego Serca Maryi w Białymstoku Dojlidach z roku 1988:

"Z okien plebanii widać olbrzymie kolejki wszelkich pojazdów po paliwo. Słowem - kryzys pogłębia się. Odwołano dwadzieścia par pociągów, osiemset hektarów nie zaorano, bo brak paliwa. Nasi genialni przywódcy potrafią tylko rujnować. Ryby zatrute, lasy wymierają. To wszystko mało ważne. Ważne, że mamy socjalizm.

Ksiądz Stanisław raz w miesiącu prowadzi Mszę świętą za Ojczyznę... Cieszy się dobrą frekwencją".

Chciał służyć Bogu i Ojczyźnie

Ksiądz Stanisław Suchowolec urodził się 13 maja 1958 roku w Białymstoku. Jedynek. Z domu rodzinnego wyniósł głęboką wiarę i patriotyzm. Ojciec - Marian Suchowolec, ranny we wrześniu 1939 roku, żołnierz Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie. Matka - Bronisława, w wieku 15 lat wywieziona na roboty przymusowe do Niemiec.

- Staszek był najbardziej czytany z nas wszystkich, zwłaszcza w literaturze historycznej - wspomina Anna Radziwon, koleżanka szkolna z podstawówki. - W siódmej czy ósmej klasie potrafił na lekcji historii głośno zapytać: "A czy będziemy mówić o Katyniu?". W tamtych latach było to w Białymstoku szokujące, a uczeń gotów takie pytanie postawić musiał być odważny - opowiada.

W wieku młodzieńczym ks. Suchowolec sam podzielił się wspomnieniem z dzieciństwa:

- Patriotyzm, zamiłowanie do historii, ukochanie Boga wyniosłem z domu rodzinnego. Ojciec często brał mnie na kolana i opowiadał. Domagałem się opowiadań w postaci bajki, ale żeby to były "bajki prawdziwe". Ojciec spełniał moje prośby i snuł opowieści o Chrystusie, chwale oręża polskiego, wydarzeniach historycznych. Dlatego, gdy stanąłem przed podjęciem decyzji, gdzie mam iść, wiedziałem, że muszę iść tam, gdzie będę mógł najlepiej służyć Bogu i Ojczyźnie.

Po ukończeniu liceum ogólnokształcącego Stanisław Suchowolec został alumnem Archidiecezjalnego Wyższego Seminarium Duchownego w rodzinnym mieście. Rektorem uczelni był ks. prof. dr hab. Edward Ozorowski. Arcybiskup metropolita białostocki zapamiętał okoliczności poznania młodego alumna. Do jadącego miejskim autobusem księdza profesora podszedł niepozornej budowy seminarzysty i - z należnym szacunkiem - zagadnął przyjaźnie.

- Od pierwszej chwili sprawiał wrażenie człowieka nietuzinkowego - wspomina ksiądz arcybiskup. - Z jego oczu bił żar. Wydawało się, że swoim młodzieńczym zapalem potrafi pokonywać największe przeszkody. Miałem go przez trzy lata na swoim seminarium naukowym z historii teologii. Pierwsze wrażenie potwierdzało się na następnych spotkaniach.

- Stanisław Suchowolec wyróżniał się w nauce, osiągając z egzaminów rygorozalnych ocenę bardzo dobrą - wspomina ks. profesor Stanisław Hołodok, wówczas prefekt w seminarium, dziś wykładowca, a jednocześnie proboszcz parafii pw. Zmartwychwstania Pańskiego. - Młody człowiek imponował czytaniem. Pobudzony intelektualnie. Gotowy do dyskusji. Z nietuzinkowymi pomysłami. Już wtedy dawał dowody osobistej odwagi. Oto przykład. W domu seminaryjnym znajdował się pokaźny zbiór literatury bezdebitowej. Stan wojenny spowodował zagrożenie rewizją i trudnymi do przewidzenia perturbacjami. Staszek zaproponował wówczas przewiezienie wielu kilogramów druków do rodzinnego domu... Żywy, lubiany przez kolegów. Altruista, a jednocześnie człowiek czynu. Z kilkoma innymi klerykami prowadził z sercem i per-

fekcyjnie działalność duszpasterską wśród dzieci upośledzonych umysłowo i niepełnosprawnych z Domu Pomocy Społecznej.

Kleryka Suchowolca poznała Bogusława Maksimowicz-Wenclaw, dziś wiceprzewodnicząca Zarządu Wojewódzkiego Civitas Christiana w Białymstoku.

- Był stan wojenny. Staszek odwiedził mnie w domu rodzinnym ze swoim najbliższym przyjacielem z seminarium Jurkiem Sidorowiczem (obecnie prałatem i proboszczem w Jaświłach). Toczyliśmy dyskusję o ówczesnych postawach Polaków. Jurek, starszy wiekiem i bardziej rozważny, zbijał temperaturę rozmowy. Wtem Staszek przywołał ewangeliczne słowa Chrystusa o tym, że człowiek musi być gorący lub zimny. Słowa te sparafrazował w ten sposób: "Nie można być letnim. Dziś trzeba wybierać: albo być za sierpem i młotem, albo przeciw..." - wspomina. Bogusława Maksimowicz-Wenclaw była wówczas młodą dziewczyną i w pierwszej chwili zareagowała zdziwieniem.

- Zaraz jednak przyszła refleksja. Przecież on nie proponuje niczego innego, tylko żeby wyraźnie się opowiedzieć. Tak - tak. Nie - nie... Staszek w sposób może radykalny, ale jasny i konkretny przedstawił swój pogląd. On właśnie taki był. Zdecydowany. Otwarty i szczery. Nieraz aż do bólu. Nie uznawał kompromisów w sprawach zasadniczych - opowiada Bogusława.

"Staszek mnie zastąpi"

W czerwcu 1983 roku prezbiter Stanisław Suchowolec dostał nominację na wikariusza w parafii Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Suchowoli. Stąd jest zaledwie cztery kilometry do wsi Okopy, miejsca urodzenia słynnego kapłana i męczennika, sługi Bożego ks. Jerzego Popiełuszki.

Wiekowo dzieliło ich jedenaście lat. Początek drogi kapłańskiej Stanisława zbiegł się z kulminacją dojrzałej posługi duchowej księdza Jerzego. Starszy od pierwszego spotkania stał się dla młodszego wzorem człowieka i kapłana. Zaprzyjaźnili się serdecznie. Wikary z Suchowoli należał do częstych gości w domu Marianny i Józefa Popiełuszków. Po kilku nieudanych zamachach na życie ks. Jerzego, kiedy matka obawiała się o los syna, on przytulał

ją i pocieszał słowami: - Mamo, nie martw się. Jeśli mnie - nie daj Boże - coś się stanie, to przecież Staszek mnie zastąpi.

Przyjaciele umówili się, że 11 listopada 1984 roku odprawią razem Mszę Świętą za Ojczyznę w Suchowoli. Niestety. Najpierw był 19 października.

Po śmierci przyjaciela ks. Suchowolec opiekował się jego rodzicami jak swoimi własnymi. Miesiąc po pogrzebie odprawił w Suchowoli pierwszą na ziemiach polskich Mszę Świętą w intencji rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego księdza Popiełuszki.

- Śmierć Jurka była dla Staszka szokiem nie do opisania - mówi ks. Jerzy Sidorowicz, kolega kursowy z seminarium.

- Po śmierci ks. Popiełuszki w życiu Staszka nastąpił przełom - potwierdzają zgodnie inni przyjaciele.

Nieustannie inwigilowany

Młody suchowolski wikary nie wiedział, że już nazajutrz po historycznych uroczystościach żałobnych w kościele św. Stanisława Kostki na warszawskim Żoliborzu bezpieka zintensyfikowała przeciwko niemu tajne, niezgodne z prawem działania. 4 listopada 1984 roku wszczęto w Wojewódzkim Urzędzie Spraw Wewnętrznych w Białymstoku sprawę obiektową numer ewidencyjny 33 0055 pod kryptonimem "Pogrzeb". Dotyczyła ona, jak uzasadniał prowadzący ją kpt. Włodzimierz Wasiluk - "przebiegu uroczystości żałobnych i symbolicznego pogrzebu szat liturgicznych ks. Jerzego Popiełuszki w Suchowoli. Inicjatorem i celebrantem uroczystości był ks. Stanisław Suchowolec".

Sprawę "Pogrzeb" zamknięto niecałe pół roku później, co nie oznaczało jednak zaprzestania inwigilacji, szykan i innych niezgodnych z prawem przedsięwzięć przeciwko wikaremu z Suchowoli. Akta sprawy się nie zachowały, zostały bowiem zniszczone w czasie ogólnopolskiej, stricte bezprawnej akcji niszczenia archiwów służb podległych MSW w początkowej fazie funkcjonowania rządu premiera Mazowieckiego. Jednak zamknięcie sprawy "Pogrzeb" zbiegło się z wszczęciem 24 czerwca 1985 roku sprawy obiektowej nr BK - 35 734 pod kryptonimem "Suchowola". Tym razem dotyczyła "zagrożeń politycznych

wynikłych z tytułu śmierci ks. J. Popiełuszki na terenie parafii w Suchowoli, będących następstwem działalności ks. St. Suchowolca". Przez rok sprawę prowadził wspomniany kpt. Wasiluk, a potem ppor. Marek Czyż. Także i te akta wkrótce zniszczono.

W mieszkaniu ks. Suchowolca bezpieka zainstalowała podsłuch telefoniczny. W Mszach Świątych odprawianych przez wikarego uczestniczyli systematycznie funkcjonariusze IV Wydziału SB z Białegostoku, notabene przeważnie wywodzący się z rodzin prawosławnych. Potajemnie nagrywali kazania, których "egzegezą" zajmowali się szefowie wojewódzkiej bezpieki, zawodowi antyklerykałowie aparatu partyjnego i Wydziału ds. Wyznań Urzędu Wojewódzkiego. Ale nie tylko oni.

W listopadzie 1985 roku bezpieka dostarcza stenogramy homilii ks. Suchowolca do Okręgowego Urzędu Kontroli Publikacji i Widowisk, czyli peerelowskiej cenzury. Ekspertów zaniepokoiło zwłaszcza to, że wikary "abstrahując od wyroku na sprawców śmierci księdza Jerzego Popiełuszki, co rusz podejmuje ten temat, wskazując na potencjalnych prześladowców zmarłego w szeregach PZPR, SB, ZOMO". Nie interesowała ich prawda zawarta w przesłaniu kaznodziei. Preferowali dywagacje na temat domniemanego, a zwłaszcza faktycznego e f e k t u publicznie głoszonej prawdy. Cenzorzy, którym przewodził mgr Wiesław Radomski, dopatrywali się w kazaniach ks. Stanisława "elementów jątrzących przeciw PZPR i organom porządkowym".

To dało bezpiece asumpt do zawiadomienia prokuratury, by rozważyła możliwość wszczęcia postępowania przygotowawczego przeciwko autorowi kazań, z paragrafu o nadużywaniu wolności sumienia i wyznania na szkodę interesów PRL. Autorzy służbowego donosu wiedzieli, że kodeks karny przewidywał za tego rodzaju przestępstwo karę pozbawienia wolności od roku do 10 lat. Prokuratura jednak nie dopatrzyła się w kazaniach kapłana cech przestępstwa i z początkiem roku 1986 odmówiła wszczęcia postępowania.

Równoległe z opisanymi przedsięwzięciami formalnymi czynników urzędowych trwały nieformalne działania tak zwa-

nych nieznanymi sprawców. Ksiądz kilka razy został dotkliwie pobity. Telefonicznie grożono mu śmiercią. Uszkodzano kilka razy układ jezdny samochodu wikarego. Wobec nasilających się szykan i prześladowań przełożeni w kapłaństwie przenoszą ks. Suchowolca do Białegostoku. W nadziei, że w większym mieście młody wikary będzie bardziej bezpieczny.

Kryptonim "Uparty"

W nowym miejscu pracy, czyli parafii Niepokalanego Serca Maryi w Białymstoku Dojlidach ks. Stanisław Suchowolec kontynuuje odprawianie comiesięcznych Mszy Świątych w intencji Ojczyzny i rozpoczęcia procesu beatyfikacyjnego ks. Jerzego. Przybywają na nie jeszcze większe rzesze wiernych i to nawet z innych diecezji; niektórzy ze sztandarami zakazanej wówczas "Solidarności". Wikary inicjuje, podobnie jak niedawno w Suchowoli, budowę symbolicznego grobu i pomnika ku czci ks. Popiełuszki. Tworzy duszpasterstwo robotnicze i jednoczy miejscową opozycję. Zostaje kapelanem Konfederacji Polski Niepodległej w Białymstoku.

- Ksiądz Stanisław Suchowolec należał do pierwszoplanowych postaci białostockiego oddziału Komisji Interwencji i Praworządności NSZZ "Solidarność" oraz był jego duszpasterzem - mówi senator Zbigniew Romaszewski, współinicjator i kierownik tej niezwykle pożytecznej instytucji państwa podziemnego.

Bezpieka nie ustaje w prześladowaniu kapłana, ponownie zmiernając do wytoczenia mu procesu karnego. Wydział IV WUSW w Białymstoku zakłada sprawę operacyjnego rozpracowania opatrzoną kryptonimem "Uparty", której figurantem zostaje ks. Suchowolec. Meldunki na temat Mszy Świątych i głoszonych przez kapłana kazań lokalni funkcjonariusze SB przesyłają już nie tylko do IV Departamentu MSW, ale i bezpośrednio do gabinetu ministra - generała Kiszczaka.

Do koncelebry Mszy Świątych za Ojczyznę w Dojlidach zgłaszają się coraz to nowi kapłani. Wzrasta frekwencja. Bezpieka i etatowi funkcjonariusze partyjni w Białymstoku szaleją ze złości. Ich samopoczucie pogarsza wiadomość, że ks. Su-

chowolec zostaje - za przyzwoleniem swojego proboszcza - kapelanem podziemnych struktur NSZZ "Solidarność". Nasilają się anonimowe, coraz bardziej ordynarne zaczepki i pogróżki przeciwko księdzu. Znowu kilka razy zostaje poturbowany przez "nieznanych sprawców". Pobity nieraz korzysta z pomocy lekarskiej.

W kwietniu 1988 roku z inspiracji MSW powstaje tajna struktura bezpieczeństwa do zadań specjalnych w Białymstoku pod nazwą - międzywydziałowa grupa operacyjna. W jej skład wchodzi m.in. nominalny "opiekun" ks. Suchowolca - porucznik Marek Czyż. Specgrupa uzyskuje ze źródeł agenturalnych plan architektoniczny plebanii w Dojlidach oraz informacje, gdzie pozostawiane są klucze od drzwi wejściowych. Funkcjonariusze bezpieczeństwa gromadzą też wiadomości o wyposażeniu mieszkania wikarego, typie mebli i ich rozmieszczeniu, a także o jego zwyczajach i rozkładzie cyklicznych zajęć w poszczególnych dniach tygodnia.

Trwa ciąg zdarzeń mających charakter zbrodniczy, kryminalny, skierowanych przeciwko kapelanowi białostockiej "Solidarności". Jako drobiazg można uznać, że nieznana ręka zawiesiła na klamce jego auta kartkę z rysunkiem wiszącego na szubienicy mężczyzny w sutannie, z podpisem - Stanisław. Ale już całkiem inny wyraz ma przecięcie przewodu hamulcowego w samochodzie wikarego. Nieznana ręka luzuje cztery śruby w tylnym kole jego volkswagena passata. Miesiąc później ta sama albo inna nieznana ręka odkręca w aucie nakrętkę kolumny kierowniczej. Nieco później ktoś celowo odkręca obydwie śruby mocujące końcówkę wahacza. Po kilku tygodniach rozcięto osłonę gumową i uszkodzono krzyżaki. Jeszcze później nieznany fachowiec poluzowuje nakrętkę mocującą kolumnę Persona z łożyskami.

Samochód - kupiony niedawno od najbliższego przyjaciela, ks. Jerzego Sidorowicza - był w dobrym stanie technicznym i działał bezawaryjnie. Natomiast jest pewne, że wszystkie wymienione uszkodzenia nie mogły powstać samoczynnie. Defekty auta ks. Suchowolca spowodowała spraw-

na manualnie ręka i to jak najbardziej celowo.

- Ten, kto spowodował te uszkodzenia, musiał wiedzieć, że naraża na śmiertelne niebezpieczeństwo każdą osobę nieświadomą awarii, a podróżującą tak zdefektowanym autem - mówi mechanik Jan Suchowierski naprawiający uszkodzenia.

Były to - mówiąc językiem prawniczym - stricte zbrodnicze działania mogące doprowadzić do śmierci księdza albo co najmniej do poważnego uszkodzenia jego ciała.

Kim byli nieznani sprawcy tych przedsięwzięć? Na czyje polecenie działali i gdzie pobierali honoraria za swoją pracę?

Polowanie z nagonką

Zagrożenie wzrastało. Zaszczuwany, osaczany i żyjący pod nieustającą presją zagrożenia życia ksiądz występuje o "zezwolenie na posiadanie i ewentualne używanie osobistego miotacza gazu łzawiącego". Zezwolenia jednak nie otrzymuje. Bezpieczeństwo księdza miała zwiększyć suka rasy doberman, na której posiadanie nie musiał mieć zezwolenia milicji, jak w przypadku owego miotacza gazu.

Przyjaciele księdza uradzili jesienią 1988 roku utworzenie społecznej pomocy w postaci swego rodzaju straży obywatelskiej. Członkowie NSZZ "Solidarność" i KPN dyżurowali doraźnie w mieszkaniu księdza. Ustalono, że przed każdorazowym udaniem się na nocny spoczynek zatelefonuje do kogoś ze "straży".

Inicjatywa szlachetna i godna uznania. Tyle że funkcjonariusze bezpieczeństwa wiedzieli o tych przedsięwzięciach dzięki zainstalowanemu w mieszkaniu kapłana podsłuchowi.

Szykany wzmagają się nieustannie. Bezpieka urządziła coś na podobieństwo polowania. Całodobowa inwigilacja. Zadręczanie telefonami z pogróżkami. Nieustające kontrole samochodu. Legitymowanie księdza "na mieście". Życie pod nieustającą presją. Niektórzy przyjaciele księdza mieli świadomość, że może mu grozić najgorsze.

- Wiesz, śmierci się nie boję, lecz kalectwa - powiedział Dorocie Stypułkowskiej-Wiszowatej, aktorce ubogacającej występami Msze Święte w Suchowoli i Dojlidach.

Przyjaciele wysyłają list protestacyjny w obronie nękanego kapłana do rzecznika praw obywatelskich profesor Ewy Łętowskiej.

- Jakiś miesiąc później nadeszła odpowiedź, że szykany opisane w liście, to jedynie wybryki chuligańskie, więc nie ma podstaw do interwencji tak wysokiego urzędu - wspomina Ewa Sypytkowska, jedna z sygnatariuszek petycji.

- 18 grudnia 1988 roku Stasiu zaskoczył Jurka Sidorowicza i mnie stwierdzeniem, że to już chyba jego ostatnia Msza Święta za Ojczyznę - wspomina Dorota Stypułkowska-Wiszowata. - Mimo wszystko żadnemu z nas nie przyszła do głowy myśl, jak dramatyczna może być przyczyna tej zapowiedzi. Stasiu był przecież młodym, niespełna trzydziestoletnim człowiekiem.

Nie mija miesiąc, jak do Białegostoku dociera wiadomość o zamordowaniu w Warszawie ks. Stefana Niedzielaka. Z początkiem ostatniego tygodnia stycznia 1989 roku ks. Suchowolca odwiedzili dwaj znajomi z Warszawy: Włodzimierz Sikora, przewodniczący Niezależnego Ruchu Społecznego im. ks. Jerzego Popiełuszki, oraz Włodzimierz Fraszczak z Huty Warszawa. Zauważyli zafrasowanie gospodarza. Zagadnięty o przyczynę niewątpliwego przynębnienia początkowo chciał przemilczeć pytanie. Po chwili jednak rzekł:

- Pętla wokół mnie zacieśnia się coraz bardziej. Czuję się osaczony i zdradzony. Żyję pod ciągłą presją. Mam graniczące z pewnością przekonanie, że bez wiedzy Służby Bezpieczeństwa nie mogę zrobić - dosłownie - nawet jednego kroku. Grożą mi. Szantażują. Wciąż przyczajeni. Starają się, bym odniósł wrażenie, że nie będę miał spokoju ani pewności bezpieczeństwa, bo oni nieustannie są w pobliżu. Bardzo blisko. W cieniu. Tak, żebym czuł ich oddech.

Członkowie NSZZ "Solidarność" białostockiej Fabryki Przychodów i Uchwytów, której kapelanem jest ks. Suchowolec,

przygotowują się do wyjazdu na Mszę Świętą za Ojczyznę w kościele św. Stanisława Kostki w Warszawie. 29 stycznia 1989 roku zaplanowano wmurowanie tam tablicy poświęconej ks. Jerzemu, a ufundowanej ze składek załogi fabryki.

- Stasiu odwiedził nas kilka dni przed wyjazdem do Warszawy - wspomina Marianna Popiełuszko. - Zaproponował wyjazd na uroczystość własnym samochodem. Podziękowaliśmy z mężem, bo chcieliśmy pojechać jednym z autobusów, jakim wybierali się ludzie z "Uchwytów".

Pielgrzymi z Białegostoku przybyli do grobu ks. Jerzego trzema autobusami i pociągami. Ani w jednej, ani w drugiej grupie nie było ks. Suchowolca. Jego nieobecność jednych zaniepokoiła, a innych nawet poirytowała. Tylko nieliczni wiedzieli, że nie pojawi się na Mszy Świętej o osiemnastej, jak i nie poświęci tablicy z wygrawowanym napisem: "W hołdzie Księdzu Jerzemu Popiełuszce, Synowi Ziemi Białostockiej, który krzepił nas nadzieją w czasach trudnych - NSZZ SOLIDARNOŚĆ Region Białystok, FPIU". Pielgrzymi powrócili ze stolicy na Podlasie po północy.

Ostatni dzień

Nic nie zakłócało porządku niedzielnych Mszy św. w białostockim kościele Niepokalanego Serca Maryi. Ksiądz Stanisław Suchowolec od rana spowiadał, odprawiał Msze Święte. Przed południem pojawiła się na plebanii Anna Kuczyńska (obecnie Kamińska) z nieformalnego grona ochrony wikarego. Po południu przybywa do mieszkania kapłana niezapowiedziany gość.

- Mężczyzna się nie przedstawił - wspomina pani Anna. - Był jakiegoś pół głowy wyższy od księdza. Lekko szpakowaty. Krótco ostrzyżony. Mógł mieć około czterdziestu lat. Pozostałam w pokoju gościnnym, a oni przeszli do sypialni, skąd po kilku minutach zaczęły dochodzić odgłosy sprzeczki. Momentami obaj mówili podniesionym głosem. Miałam wrażenie, że doszło do awantury. Byłam podenerwowana i zaniepokojona. Nie wiedziałam, jak zareagować. Nieznajomy wyszedł z plebanii mniej więcej po pół godzinie. Spokojny. Odniosłam wrażenie, że nawet się uśmie-

chał. W przeciwieństwie do księdza, który był wyraźnie podenerwowany. Jednak nie komentował niczego, a ja nie śmiałam pytać.

Kim był i czego chciał od księdza nieznanego? Co było powodem awantury? Co takiego powiedział księdzu, wywołując jego wzburzenie?

Wieczorem wikary z Dojlid odwiedził kuzynów w innej dzielnicy. Odnieśli wrażenie, że jest przemęczony. W trakcie wizyty przysnął w fotelu na jakieś pół godziny. Zauważyli niecodzienne zachowanie dobermana. Sukę, zazwyczaj czujną i ożywioną, także zmorzył sen.

- Przed wyjściem z naszego domu Stasiu zdołał ubrać Nikę w uprząż, ale ona, jak nigdy, nie chciała wyjść do samochodu - wspominają Elżbieta i Andrzej Schroederowie. - Musiał wziąć ją na ręce i zanieść do auta.

Przed północą ksiądz telefonuje - zgodnie z przyjętym systemem - do Doroty Klimowicz (obecnie Krahel). W jego głosie wyczuła napięcie i niepokój. Powiedział, że dwu- czy trzykrotnie podjeżdżał pod plebanię, ale obawiał się wysiąść z powodu stojącego opodal auta. Niewykluczone, że jego pasażerowie wydawali mu się groźni.

- Z pewnością nie czuł się bezpieczny - wspomina pani Dorota. - Jakby się spodziewał, że może wydarzyć się coś złego. Nastrój księdza udzielił się także i mnie. Po odłożeniu słuchawki telefonicznej ogarnął mnie stan jakiegoś zatrwożenia - dodaje.

Już po północy ks. Stanisław wyprowadza z plebanii Nikę. Przywołuje dobermana gwizdaniem i kilka minut później powraca do mieszkania.

- W tym czasie, jak ksiądz Stasiu chodził po podwórku, a Nika biegała, zauważyłam oddalające się z posesji w kierunku ulicy sylwetki trzech mężczyzn - powie Marianna Kuc, 75-letnia emerytka zajmująca pokój na poddaszu plebanii.

Kim byli zaobserwowani koło plebanii mężczyźni? Co robili w położonej na skraju miasta okolicy? Jaki był powód ich obecności w ustronnym miejscu w środku nocy?

Śmiertelna dawka

Mieszkanie sąsiadujące z lokum ks. Stanisława zajmuje ks. Edward Rafał. Budzi się z bólem głowy po czwartej nad ranem. Jest astmatykiem. Ciężko oddycha. Przyciska kontakt nocnej lampki. Bezowocnie. Leży kilka minut w ciepłej pościeli, po czym zapala świecę i wychodzi na korytarz. Po chwili pojawia się tam także gospodyni Danuta Frączek. Oboje czują swąd spalenizny. Budzą kolejnego wikarego - Józefa Koszewnika. We troje podchodzą do drzwi mieszkania ks. Stanisława. Są zamknięte na klucz. Odpowiedzią na pukanie jest cisza.

- Dlaczego Nika nie szczeka?! - mówi zdenerwowany ks. Edward. Po kilku minutach wyważa drzwi. Wszyscy wchodzą do mieszkania. Plebania jest pozbawiona prądu. W świetle latarki dostrzegają najpierw sadzę na meblach. Ksiądz Stanisław leży na podłodze sypialni. Trzyma się za głowę. Twarz i dłonie czarne od sadzy. Kontrastują z nimi wystające spod spodni okopconej piżamy stopy - całkiem bielutkie.

Ksiądz nie daje znaków życia. Wezwany lekarz pogotowia ratunkowego potwierdza zgon. Oficer dyżurny milicji sporządza o godzinie szóstej dziesiąt notatkę służbową: "...powiadomili mnie, że w pomieszczeniu, gdzie spał ksiądz Stanisław Suchowolec, zapaliła się lampka nocna w plastikowej obudowie, wskutek czego ksiądz... 'zaczadził', ponosząc śmierć".

Konsternację wśród prawników wywołało wszczęcie przez prokuraturę rejonową śledztwa w sprawie śmierci kapelana białostockiej "Solidarności". Chociaż na przykład w sprawie zabójstwa ks. Niedziela prowadziła je prokuratura wyższej rangi. W tej sytuacji dziwi obecność podczas sekcji zwłok wysokiej rangi oficerów milicji i bezpieczeństwa. Niemniej została ona przeprowadzona prawidłowo.

Za niewątpliwą przyczynę zgonu ks. Suchowolca uznano zatrucie tlenkiem węgla. Badanie metodą Wolffa wykazało, że we krwi zmarłego znajdowało się 58 proc. tlenkowej hemoglobiny. Dla człowieka jest to dawka śmiertelna.

W układzie oddechowym i przewodzie pokarmowym zmarłego znaleziono

sadzę, co wskazywało, że ksiądz oddychał zatrutym powietrzem, w którym krążyła sadza. W górnej części klatki piersiowej kapłana znajdowały się podskórne krwawe wylewy, ściślej - "w dolnej lewej i przednio bocznej części szyi oraz obydwu stawów mostkowo-obończykowych oraz w powięzi mięśnia piersiowego w rzucie na część chrzęstną drugiego żebra po lewej stronie, a ponadto świeży wylew krwawy do mięśnia piersiowego większego lewego o wymiarach siedem na półtora i jeden centymetrów".

Błędy i zaniechania prokuratury

Zatrucie było bezdyskusyjne, ale pozostawało pytanie, co je spowodowało. Prokuratura szybko znalazła odpowiedź - w mieszkaniu powstał krótkotrwały pożar wskutek awarii termowentylatora i stąd zatrucie tlenkiem węgla. Ekspertyzę przygotowaną przez milicyjnych specjalistów od razu zakwestionowali pełnomocnicy kurii metropolitalnej i rodziny księdza - Jerzy Naumann i Lech Lebensztejn. Na podstawie przeprowadzonego przez cywilnych fachowców z dziedziny pożarnictwa eksperymentu śledczego wykluczono, jakoby przyczyną pożaru był termowentylator. Prokuratura jednak zignorowała te ustalenia, przywiązując wagę jedynie do ekspertyzy milicyjnej.

Podobnie z krwawymi wylewami na klatce piersiowej i szyi księdza. Prokuratura "przywiązała" się do tezy, że powstały wskutek uderzenia o znajdujące się w mieszkaniu "tępo krawędziaste" przedmioty, jak na przykład krawędź biurka lub oparcie krzesła. Jednak opodał łóżka w sypialni księdza wymienionych przedmiotów nie było. Pełnomocnicy uważali więc jak najbardziej logicznie, że jedną z hipotez śledztwa powinno być sprawdzenie, czy sińce na ciele zmarłego nie są skutkiem urazu spowodowanego przez inną osobę lub osoby.

Prokuratura zignorowała i tę hipotezę. Śledztwo nie przyniosło także odpowiedzi na pytanie, kto i dlaczego oblał cuchnącą substancją ubranie księdza (w tym sutannę) oraz krzyż znajdujący się w mieszkaniu. Nie ustalono nawet składu ani nazwy owej substancji.

Niewyjaśnioną tajemnicą pozostaje zachowanie dobermana. Nikę znaleziono martwą. To rasa charakteryzująca się czujnością, odwagą, inteligencją, wrodzoną ciętością i doskonałym węchem. Jak to możliwe, że młody, czujny i w pełni sił doberman nie objął właściwym mu zwierzęcym instynktem zagrożenia pożarowego w niewielkim mieszkaniu?

Ogień, jak wiadomo, należy do szczególnych bodźców wywołujących instynktowne reakcje właściwe każdemu zwierzęciu, nie tylko psom. Tym bardziej zastanawiające jest, że w miejscu znalezienia ciała księdza miał miejsce postępujący z każdą chwilą wzrost temperatury, sięgający nawet kilkuset stopni Celsjusza.

Wszystko to nie przeszkodziło prokuraturze w umorzeniu śledztwa w czerwcu 1989 roku. Uznano, że śmierć księdza nastąpiła - "wobec nie budzących wątpliwości ustaleń" - w następstwie nieszczęśliwego wypadku, niezawinionego przez osoby trzecie. W postanowieniu o umorzeniu śledztwa tylko jedno nie budziło zastrzeżeń. Zgon księdza był skutkiem zatrucia spowodowanego przebywaniem w atmosferze przesyconej tlenkiem węgla i sadzą oraz oddychania tą atmosferą.

Postanowienie zaskarżyli pełnomocnicy pokrzywdzonych, zarzucając prokuraturze brak ustalenia okoliczności bezpośrednio poprzedzających zatrucie i oceny, czy miały one charakter losowy, czy też przyczyna sprawcza tkwi w działaniu innych osób, a ponadto regularne oddalanie wniosków dowodowych strony pokrzywdzonej. Jednym z nich był postulat dołączenia do akt śledztwa dokumentacji na temat ks. Suchowolca z IV Wydziału SB w Białymstoku. Prokuratura uznała, że to wniosek... "niedopuszczalny", ponieważ "nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy".

Reasumując - wyższa instancja prokuratorska nie uwzględniła zażaleń pełnomocników kurii i rodziny zmarłego na postanowienie o umorzeniu. Osobliwe jest zwłaszcza uzasadnienie odmowy sięgnięcia po dowód w postaci akt operacyjnych bezpieczeństwa. Kierownik śledztwa wykluczył udział w śmierci księdza osób trzecich, więc prokuratura uznała się za zwolnioną z

poszukiwań okoliczności zaprzeczających przyjętej tezie, a już zwłaszcza gdyby miało to dotyczyć funkcjonariuszy służby bezpieczeństwa.

- Wszelkie czynione a priori założenia polegające na nałożeniu ograniczeń w przyjmowanych do realizacji wersjach śledczych, w tym wstępnie założona eliminacja okoliczności lub obszaru poszukiwań, nigdy nie służą ustaleniu prawdy - pisał w kolejnym zażaleniu mec. Jerzy Naumann. - Co najmniej je utrudniają, najczęściej zaś uniemożliwiają. Trudno więc zgadnąć, skąd prokuratura ma wyrobione zdanie na temat dowodu, którego nie zna...

Prokuratura w sposób żenujący bagatelizowała znajdujące się w materiałach postępowania przygotowawczego liczne, podkreślam - liczne ślady żywego i długotrwałego zainteresowania osobą ks. Suchowolca ze strony bezpieki. Prokuratorzy uznali z góry, że nie ma to żadnego znaczenia dla rozstrzygnięć śledztwa. Z tym, że źródła wiedzy na ten temat były ich tajemnicą, a w każdym razie pozostawały poza aktami śledztwa. Zdziwiła pewność, zdecydowane stanowisko prokuratury w sprawie dowodu, którego w sposób procesowy nie znała.

Zatrważająca ilość ewidentnych błędów i zaniedbań popełnionych przez prokuraturę nie wystawiała jej dobrego świadectwa i skłaniała do refleksji nad rzetelnością i bezstronnością. Nie ma się co dziwić, że w październiku 1991 roku na nowo podjęto umorzone śledztwo. Półtora roku później wprawdzie ponownie je umorzono, ale konkluzje postanowienia okazały się całkiem inne.

Nie udało się wykryć sprawców użycia przemocy, gróźb i szantażu w stosunku do księdza Suchowolca mających za cel zmuszenie go do odstąpienia od działalności społeczno-politycznej. Nieznani pozostają sprawcy uszkodzeń dokonanych w aucie kapłana, które narażały go na co najmniej ciężki rozstrój zdrowia, jeśli nie utratę życia.

Umorzono wreszcie śledztwo w sprawie zabójstwa kapłana, ale ustalono, że nie był to żaden wypadek losowy. Przeciwnie. Nieznany sprawca zbrodni wywołał

w mieszkaniu księdza krótkotrwały pożar przy użyciu środka łatwopalnego. Płomień błyskawicznie zgasł, ale powietrze wypełniał równie błyskawicznie dwutlenek węgla, którego wchłonięcie przez organizm spowodowało zgon księdza Suchowolca, jak również jego psa.

Nastąpiła śmierć kapłana, bo taki był zamiar i cel działania sprawcy.

W trakcie tego śledztwa minister spraw wewnętrznych nie pozwolił ujawnić agentury. Uniemożliwiło to skonfrontowanie zeznań tajnych współpracowników z otoczenia księdza z zeznaniami przesłuchanych funkcjonariuszy bezpieki. Postanowienie zaskarżył zatem mecenas Jan Chojnowski, nowy pełnomocnik poszkodowanych.

Prokurator złożył wniosek o odtajnienie rzeczonych akt. Minister spraw wewnętrznych odpowiedział, że akta dotyczące księdza Suchowolca zostały zniszczone w 1989 roku. Adwokat w listopadzie 1995 roku złożył wniosek o ponowne podjęcie postępowania w sprawie zbrodni, wnosząc o doprowadzenie do ujawnienia otaczających księdza tajnych współpracowników bezpieki. Nastąpiło to dopiero ponad rok później. Ale:

- Analiza materiałów przekazanych przez UOP nie wniosła do śledztwa żadnych istotnych elementów - podsumował prokurator Andrzej Śliwski, ówczesny szef białostockiej prokuratury wojewódzkiej.

W aktach prokuratorskich śledztw nie brakuje śladów świadczących o podejmowaniu prób werbowania agentów bezpieki w otoczeniu księdza. Nie ma tylko dowodów, że kogoś zwerbowano. Niemniej ksiądz Suchowolec miał świadomość, że donosiciel jest wśród bliskich mu osób.

- Jakies dwa miesiące przed śmiercią Staś mówił mi o swoim przygnębieniu z tego powodu - mówi ks. prałat Jerzy Sidorowicz. - Nie wymienił jednak żadnych nazwisk - dodaje.

Pozostaje nadzieja, że uda się ustalić personalia agentury w śledztwie wszczętym w Instytucie Pamięci Narodowej. Na dziś zbrodnia na księdzu Stanisławie Suchowolcu pozostaje wciąż w rejestrze doskonałych, a morderca lub mordercy - nieznani.

• **Zbigniew Branach** - tekst z „Naszego Dziennika” 16-17.02.2007 roku.

DZIAŁ DS. POLITYKI SPOŁECZNEJ

WSKAŹNIKI GUS

Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych w grudniu 2008 r.

Wyszczególnienie	XII 2008		I-XII 2008
	XII 2007=100	XI 2008=100	I-XII 2007=100
O G Ó Ł E M	103,3	99,9	104,2
Żywność, napoje bezalkoholowe i alkoholowe oraz wyroby tytoniowe	104,1	100,7	106,2
Żywność i napoje bezalkoholowe	103,2	100,8	106,1
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	108,2	100,4	106,4
Odzież i obuwie	93,2	99,4	93,1
Mieszkanie	109,3	100,1	107,5
Użytkowanie mieszkania i nośniki energii	111,3	100,1	109,1
w tym nośniki energii	113,8	100,2	109,9
Wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	102,0	100,0	102,1
Zdrowie	103,0	100,2	103,4
Transport	93,2	95,7	103,1
w tym paliwa do prywatnych środków transportu	85,0	91,0	104,7
Łączność	100,2	99,9	99,3
Rekreacja i kultura	101,6	100,4	99,7
Edukacja	104,2	100,1	103,5
Restauracje i hotele	106,4	100,3	106,1
Inne towary i usługi	101,4	100,3	101,4

Przeciętne zatrudnienie i wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw¹ w grudniu 2008 r.

Wyszczególnienie	XII 2008			I-XII 2008
	w liczbach bezwzględnych	XI 2008 = 100	XII 2007 = 100	I-XII 2007 = 100
Sektor przedsiębiorstw				
Zatrudnienie w tys.	5360,5	99,4	102,3	104,8
Przeciętne wynagrodzenie ogółem (brutto) w zł	3419,82	103,0	105,4	110,1
w tym bez wypłat z zysku	3418,61	103,1	105,4	110,2

Mieszkania oddane do użytkowania^{a)} w okresie I-XII 2008 r.

Formy budownictwa	2008				
	XII			I-XII	
	liczba mieszkań	XII 2007=100	XI 2008 =100	liczba mieszkań	I-XII 2007= 100
Ogółem	31031	180,3	244,1	165833	124,0
Spółdzielcze	937	89,4	158,8	8687	105,4
Indywidualne	18058	197,5	267,6	82633	115,3
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	11106	191,9	230,6	67871	148,7
Pozostałe ^{b)}	930	75,2	166,1	6642	81,4

^{a)} Dane meldunkowe - mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

^{b)} Zakładowe, komunalne, społeczne czynszowe

DZIAŁ DS. WALKI Z BEZROBOCIEM

EFEKTYWNOŚĆ PODSTAWOWYCH FORM PROMOCJI ZATRUDNIENIA I AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ BEZROBOTNYCH FINANSOWANYCH Z FUNDUSZU PRACY W 2007R.

W 2007 roku różnymi formami programów na rzecz promocji zatrudnienia i przeciwdziałania bezrobociu objętych zostało 672 788 osób (tabela).

Forma aktywizacji	Liczba osób	Udział %
Szkolenia i przekwalifikowania	178 089	26,5
Prace interwencyjne	59 096	8,8
Roboty publiczne	40 900	6,1
Prace społecznie użyteczne	73 400	10,9
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	65 777	9,8
Staże	173 017	25,7
Środki na utworzenie stanowisk pracy z tego: na podjęcie działalności gospodarczej wyposażenie i doposażenie stanowiska pracy	82 509 45 086 37 423	12,3 6,7 5,6
Ogółem	672 788	100,0

Efektywność - w 2007 i 2006 roku

Lp.	Wyszczególnienie	2007	2006	2007/2006 [%]
1	Szkolenia i przekwalifikowania			
	Liczba uczestników	178 089	146 907	121,2
	Liczba kończących	172 420	142 062	121,4
	Liczba zatrudnionych	76 586	64 132	119,4
	Efektywność % zatrudnionych do kończących	44,4	45,1	98,4
2	Prace interwencyjne			
	Liczba uczestników	59 096	69 049	85,6
	Liczba kończących	56 446	62 543	90,3
	Liczba zatrudnionych	41 951	45 185	92,8
	Efektywność % zatrudnionych do kończących	74,3	72,2	102,9
3	Roboty publiczne			
	Liczba uczestników	40 900	32 672	125,2
	Liczba kończących	37 735	34 735	108,6

	Liczba zatrudnionych	17711	15 991	110,8
	Efektywność % zatrudnionych do kończących	46,9	46,0	101,2
4	Prace społecznie użyteczne			
	Liczba uczestników	73 400	61 488	119,4
	Liczba kończących	72 485	56 900	127,4
	Liczba zatrudnionych	31 926	19 914	160,3
	Efektywność % zatrudnionych do kończących	44,0	35,0	125,7
5	Staże			
	Liczba uczestników	173 017	169 105	102,3
	Liczba kończących	164 988	155 602	106,0
	Liczba zatrudnionych	91 059	79 441	114,6
	Efektywność % zatrudnionych do kończących	55,2	51,1	108,0
6	Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy			
	Liczba uczestników	65 777	58 300	112,8
	Liczba kończących	61 283	59 151	103,6
	Liczba zatrudnionych	32 225	30 219	106,6
	Efektywność % zatrudnionych do kończących	52,6	51,1	102,9
8	Środki na utworzenie stanowiska pracy			
	Środki dla bezrobotnych na działaln. gospod.	45 086	34 939	129,0
	Refundacja pracodawcom kosztów wyposażenia stanowiska pracy	37 423	21 802	171,6
9	Razem wszystkie programy			
	Liczba uczestników	672 788	594 262	113,2
	Liczba kończących	647 866	567 734	114,1
	Liczba zatrudnionych	373 967	311 623	120,0
	Efektywność % zatrudnionych do kończących	57,7	54,9	105,1

Efektywność zatrudnieniowa i kosztowa wg analizowanych form aktywizacji w 2007 r.

Rodzaj programu	Procent osób, które po zakończeniu udziału w programie uzyskały zatrudnienie lub pracę.	Kwota wydatkowana z FP (koszt) na jedną osobę, która po zakończeniu udziału w programie uzyskała zatrudnienie (prace) - w zł.	Kwota wydatkowana z FP (koszt) na jedną osobę uczestniczącą w programie w zł.
Szkolenia	44,4	3 477,4	1 495,4
Prace interwencyjne	74,3	5 117,7	3 633,0
Roboty publiczne	46,9	10 050,4	4 352,1
Prace społecznie użyteczne	44,0	1 038,8	451,8
Staże	55,2	7 614,6	4 007,6
Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy	52,6	6 664,0	3 264,8
Środki na podjęcie działalności gospodarczej przez bezrobotnych	100,0	11 904,1	11 904,1
Środki na refundację wyposażenia stanowiska pracy	100,0	9 654,0	9 654,0
Razem	57,7	6 680,5	3 713,4

SKOLENIA

W 2007 r. w programach szkoleń (przyuczenie do zawodu, przekwalifikowanie) uczestniczyło 178 089 osób, tj. o 31 182 osoby więcej niż w 2006 r.

Największa liczba osób objętych programami szkoleń wystąpiła podobnie jak w latach ubiegłych w województwach :

- śląskim- 23 082 osoby,

- mazowieckim - 19 362 osoby.
- dolnośląskim - 17 915 osób,

Z ogólnej liczby 178 089 uczestników szkoleń zakończyło je 172 420 osób, tj. 96,8 %. Z ogólnej liczby osób, które ukończyły szkolenia - 44,4 % uzyskało zatrudnienie (76 586 osób).

Przeciętny koszt uczestnictwa w programie „szkolenia” wyniósł -1 495,4 zł. na osobę.

Przeciętny koszt ponownego zatrudnienia w 2007 roku wyniósł -3 477,4 zł.

Prace interwencyjne

W roku 2007 w programach „prac interwencyjnych” uczestniczyło 59 096 osób, tj. o 9 953 mniej niż w 2006 roku .

Najwięcej osób w 2007 roku zatrudniono w ramach prac interwencyjnych w następujących województwach:

- mazowieckim -7 710 osób,
- pomorskim - 5 730 osób
- warmińsko-mazurskim - 4 974 osoby .

Z ogólnej liczby 59 096 osób uczestniczących w pracach interwencyjnych -zakończyło je - 56 446 osób, tj. 95,5 %. Z ogólnej liczby osób, które ukończyły prace interwencyjne - 74,3 % uzyskało dalsze zatrudnienie (41 951 osób).

W porównaniu z poprzednimi latami w 2007 r. nastąpił wzrost wskaźnika ponownego zatrudnienia, 62,0 % w 2005 roku, 72,2% w roku 2006, do 74,3% w roku 2007.

Przeciętny koszt uczestnictwa w programie „prace interwencyjne” wyniósł w 2007 roku - 3 633,0 zł. na osobę.

Przeciętny koszt ponownego zatrudnienia w 2007 roku wyniósł -5 117,7 zł.

Roboty publiczne

W roku 2007 w programach „robót publicznych” uczestniczyło ogółem 40 900 osób tj. o 8 228 osób więcej niż w roku 2006 .

Najwięcej osób w 2007 roku wykonywało pracę w ramach robót publicznych w następujących województwach :

- kujawsko - pomorskim - 7 663 osoby,
- zachodnio-pomorskim - 4 288 osób.
- mazowieckim - 3 481 osób.

Z ogólnej liczby 40 900 uczestników robót publicznych, zakończyło je 37 735 osób. 46,9 % uzyskało dalsze zatrudnienie (17 711 osób).

Przeciętny koszt uczestnictwa w programie „roboty publiczne ” wyniósł w 2007 r. - 4 352,1 zł. na osobę.

Przeciętny koszt ponownego zatrudnienia w 2007 roku wyniósł -10 050,4 zł.

Prace społecznie użyteczne

W roku 2007 w programie prac społecznie użytecznych uczestniczyło ogółem 73 400 osób, tj. o 11 912 osób więcej niż w 2006 r. (61 488 osób).

Najwięcej osób w pracach społecznie - użytecznych w 2007 roku uczestniczyło w województwach :

- lubuskim - 13 172 osoby
- opolskim - 7 942 osoby,
- kujawsko-pomorskim - 7 299 osób,

Z ogólnej liczby 73 400 uczestników, zakończyło je 72 485 osób, tj. 98,8 %. 44,0 % uzyskało dalsze zatrudnienie (31 926 osób).

Przeciętny koszt uczestnictwa w programie „prace społecznie użyteczne” wyniósł w 2007 r. 451,8 zł.

Przeciętny koszt ponownego zatrudnienia w 2007 roku wyniósł -1 038,8 zł.

Staż

W roku 2007 staże odbywało ogółem 173 017 osób tj. o 3 912 osób więcej niż w roku 2006 .

Najwięcej osób w 2007 roku uczestniczyło w stażach w województwach:

- śląskim - 19 063 osoby,
- mazowieckim - 17 323 osoby.
- wielkopolskim - 14 066 osób.

Z ogólnej liczby 173 017 uczestników staży zakończyło je w 2007 r. 164 988 osób, tj. 95,4 %. Z liczby osób, które ukończyły staże - 55,2 % uzyskało dalsze zatrudnienie (91 059 osób). W porównaniu z ubiegłymi latami nastąpił w 2007 r. wzrost wskaźnika ponownego zatrudnienia (51,1 % w 2006 r; w 2005 roku -46,2 %).

Przeciętny koszt uczestnictwa w programie „staże ” wyniósł w 2007 r. -4 007,6 zł.

Przeciętny koszt zatrudnienia w 2007 roku wyniósł - 7 614,6 zł.

Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy

W roku 2007 w programie przygotowania zawodowego w miejscu pracy uczestniczyło ogółem 65 777 osób, tj. o 7 477 osób więcej niż w roku 2006.

Najwięcej osób w 2007 roku uczestniczyło w województwach :

- dolnośląskim - 7 462 osób,
- śląskim - 6 378 osób.
- Mazowieckim - 6 355 osób,

Z ogólnej liczby 65 777 uczestników zakończyło je 61 283 osoby. Z liczby osób, które zakończyły przygotowanie zawodowe w miejscu pracy 52,6 % uzyskało dalsze zatrudnienie (32 225 osób), wzrost wskaźnika ponownego zatrudnienia do 52,6 % (51,1% w 2006 r.; w 2005 roku-46,1 %).

Przeciętny koszt uczestnictwa w programie „przygotowanie zawodowe w miejscu pracy” wyniósł w 2007 r. - 3 264,8 zł.

Przeciętny koszt ponownego zatrudnienia w 2007 roku wyniósł — 6 664,0 zł.

Środki na tworzenie stanowisk pracy

Ogółem powiatowe urzędy pracy wydatkowały na te zadania w 2007 r. środki z Funduszu Pracy w łącznej kwocie 897 992,6 tys zł na utworzenie 82 509 dodatkowych miejsc pracy (w roku 2006 powstało ogółem 56 741 miejsc pracy) z tego:

- dla bezrobotnych, poprzez jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej - 45 086 (w 2006 r. - 34 939)
- dla pracodawców na refundację kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy dla zatrudnionych bezrobotnych - 37 423 (w 2006 r. - 21 802)

Przeciętna wysokość przyznanych środków odpowiadająca kosztowi utworzenia stanowiska pracy w oparciu o środki Funduszu Pracy wyniosła w 2007 r - 10,9 tys zł. - (w 2006 r. 10,0 tys. zł) i była wyższa o 9,0 % niż w roku 2006

Przeciętna wysokość przyznanych bezrobotnemu środków na podjęcie działalności gospodarczej wyniosła - 11,9 tys. zł (w 2006 r. 10,7 tys. zł) i była wyższa o 11,2 % niż w roku 2006

Przeciętna wysokość refundacji pracodawcom kosztów wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy wyniosła w 2007r - 9,7 tys. zł (w 2006 r. 9,2 tys. zł.) i była wyższa o 5,4 % niż w roku 2006.

Liczba osób w województwach zatrudnionych po programach realizowanych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu

Lp.	wyszczególnienie	szkolenia	prace interwencyjne	roboty publiczne	prace społecznie użyteczne	staże	przygotow. do zawodu w m. pracy	środki na podjęcie działaln. gosp.	doposażenie stan. pracy	OGÓLEM
	Polska	76 586	41 951	17711	31 926	91 059	32 225	45 086	37 423	373 967
1	Dolnośląskie	7 148	2 441	1 696	1 794	7 636	3 798	3 833	2 999	31 345
2	Kujawsko-pomorskie	6 008	3 096	3 544	1 851	6 672	3 237	2 512	2 526	29 446
3	Lubelskie	3 312	1 914	504	441	5 951	2 836	2 337	1 192	18 467
4	Lubuskie	2 027	2 335	731	10 837	2 682	991	1 384	1 685	22 672
5	Łódzkie	4 979	2 899	1 874	995	7 515	1 924	3 757	3 501	27 444
6	Małopolskie	4 223	2 666	745	589	5 894	1 662	3 172	1 720	20 673
7	Mazowieckie	7 338	3 975	567	211	7 779	2 381	5 425	2 002	29 678
8	Opolskie	1 779	487	507	6 397	2 375	460	1 306	1 020	14 331
9	Podkarpackie	3 823	3 739	196	476	4 598	1 801	1 874	2 843	19 350
10	Podlaskie	1 942	1 820	626	597	2 622	757	1 012	789	10 165
11	Pomorskie	6 892	4 092	251	1 702	3 711	1 022	2 827	2 923	23 420
12	Śląskie	8 537	1 969	1 146	1 421	10 951	3 194	4 541	2 963	34 722
13	Świętokrzyskie	1 845	2 649	345	378	4 678	1 468	1 648	2 195	15 206
14	Warmińsko-mazurskie	4 220	3 094	1 543	2 241	4 439	1 555	2 341	2 966	22 399
15	Wielkopolskie	7 231	2 060	1 347	556	9 237	2 803	4 766	3 516	31 516
16	Zachodniopomorskie	5 282	2713	2 089	1 440	4 319	2 336	2 351	2 583	23 113

Raport Ministra Pracy i Polityki Społecznej za rok 2007 wskazuje, że wyniki publicznych służb zatrudnienia były znacznie lepsze w roku ubiegłym (PiS nie umiał

się tym pochwalić, Platforma nie chciała tych danych ujawnić).

Informacja nie jest pełna, ponieważ nie obejmuje środków na finansowanie

kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa dla bezrobotnych, refundacji kosztów przejazdu i zakwaterowania osób, które podjęły zatrudnienie, szkolenie, staż lub przygotowanie zawodowe, stypendium, pożyczek na szkolenie, zwrotu kosztów opieki nad dzieckiem, refundacji składek na ubezpieczenie społeczne rolników, a także częściowej refundacji kosztów zatrudnienia socjalnego. Z tych form wsparcia skorzystało ponad 31 640 osób.

Z informacji MPiPS wynika, że wciąż za mało jest wydawanych środków na dodatkowe miejsca pracy dla bezrobotnych, w postaci środków na podjęcie działalności gospodarczej (ogółem wydano środki ... !! 0,04 % PKB).

W informacji brak jest analizy efektywności środków pobranych z Europejskiego Funduszu Socjalnego (na lata 2006 - 2007), a także informacji o efektywności zatrudniania grup szczególnego ryzyka, bezrobotnych ujętych w art. 49 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, a także o zatrudnianiu osób 50 +.

Nadal brak odpowiedzi czy środki z Funduszu Pracy i EFS (zgodnie z wytycznymi WE z dnia 12 lipca 2005r., dla polityki zatrudnienia) zapewniły każdej osobie bezrobotnej możliwość rozpoczęcia na nowo życia zawodowego, przed upływem 6 miesięcy pozostawania bez pracy w przypadku młodzieży i 12 miesięcy w przypadku dorosłych.

Brak też informacji ilu osobom odmówiono wsparcia (a jest to wg mnie duży

zbiór ludzki i złożony z trudnych klientów rynku pracy).

Czekam z niecierpliwością na kolejny raport o efektywności za rok 2008 (rok wprowadzenia standardów ustawą publicznych służb zatrudnienia + „cuda” nowej ekipy rządzącej – będzie można i co porównać).

Na dziś, za europejskimi danymi za rok 2008 podaję, że całościowe wydatki na działania w zakresie polityki rynku pracy, liczone w procentach PKB, wyniosły w Polsce 0,36 % PKB, przy 0,5 PKB UE (27 państw).

Na usługi rynku pracy w Polsce wydano 0,09 PKB, przy 0,22 % UE; na szkolenia 0,10 % przy 0,21 UE; na zachęty do podjęcia zatrudnienia 0,05 % przy 0,12 UE; na bezpośrednie tworzenie miejsc pracy 0,02 % przy 0,07 % UE.

Przy tak niskich środkach na szkolenie nie może dziwić 4,7 % jako wskaźnik udziału osób w Polsce wśród ogółu szkolących się w wieku 25 – 65 lat, przy unijnym wskaźniku 9,6 %.

Nie może też dziwić bardzo niska przedsiębiorczość wśród polskich bezrobotnych. Zachęty są naprawdę bardzo niskie, zwłaszcza wobec nadchodzącego kryzysu i rzeczywistego spadku popytu i siły nabywczej w Polaków.

- *raport MPiPS skomentował*
- Jacek Smagowicz

PEŁNOMOCNIK DS. OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

ULGI W OPŁATACH ZA WSTĘP DO MUZEUM

W dniu 3 września 2008 r. w Dzienniku Ustaw zostało opublikowane rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 czerwca 2008 r. w sprawie określenia grup osób, którym przysługuje ulga w opłacie lub zwolnienie z opłaty za wstęp do muzeów państwowych, oraz rodzajów dokumentów potwierdzających ich uprawnienia (Dz. U.

160, poz. 994). Zgodnie z rozporządzeniem, ulga w opłacie za wstęp do muzeów przysługuje osobom powyżej 65 roku życia, rencistom, rencistom socjalnym, a także osobom niepełnosprawnym wraz z opiekunami. Dokumentami potwierdzającymi uprawnienia do ulgi jest legitymacja emeryta-rencisty, legitymacje dokumentujące

niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności. Osoba uprawniona do ulgi w opłacie za wstęp do muzeów powinna okazać upoważnionemu pracownikowi muzeum ważny dokument potwierdzający

uprawnienie do korzystania z ulgi wraz z dowodem osobistym lub innym dokumentem potwierdzającym jej tożsamość. Rozporządzenie weszło w życie z dniem 18 września 2008r.

MOŻLIWOŚĆ PRZELICZENIA I PODWYŻSZENIA RENT I EMERYTUR

W dniu 4 września 2008 r. Sejm RP uchwalił nowelizację ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2008, Nr 192, poz. 1180). Nowe przepisy weszły w życie z dniem 1 stycznia 2009 r. Zgodnie z nimi, od dnia 1 stycznia 2009 r. osoby, które nie były w stanie udowodnić wysokości zarobków w poszczególnych latach pracy i mają ustalone świadczenia emerytalne lub rentowe bez uwzględnienia tych okresów pracy, mogą wystąpić do ZUS o ponowne przeliczenie świadczeń. Nie uwzględnienie okresów należy rozumieć w ten sposób, iż ZUS przy wyliczaniu świadczeń zaliczył te okresy pracy przyjmując wynagrodzenie zerowe z powodu niemożności poświadczenia przez pracownika wysokości wynagrodzenia. Zgodnie z nowymi przepisami, za okresy za które nie można ustalić podstawy wymiaru składek (innymi słowy: wynagrodzenia) za podstawę przyjmie się kwotę obowiązującego w tym czasie minimalnego wynagrodzenia, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. Przeliczając podstawy wymiaru ZUS zastąpi wynagrodzenie zerowe minimalnym wynagrodzeniem z tego okresu. Kwotę minimalnego wynagrodzenia przyjmie się również za czas w którym pracownik pozostający w stosunku pracy pobierał wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy lub pobierał zasiłki: chorobowy, macierzyński, opiekuńczy lub świadczenie rehabilitacyjne.

Ponowne przeliczenie dotyczy tylko osób, które wykonywały pracę w ramach stosunku pracy. Nie będzie więc dotyczyć okresów podlegania ubezpieczeniu z innego tytułu niż ubezpieczenie pracownicze, np. umów zlecenia. Nie dotyczy również okresów pozostawania bez pracy. ZUS nie przyjmie również minimalnego wynagrodzenia za okresy pozostawania bez pracy

zaliczone jako okresy ubezpieczenia osobom przywróconym do pracy na podstawie wyroku sądu.

Minimalne świadczenie uwzględniane przy wyliczaniu podstawy wymiaru będzie przyjmowane proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy oraz okresu pozostawania w ubezpieczeniu pracowniczym tj. okresu pracy. Np. pracownik, który pracował w tym okresie na ½ etatu będzie miał za ten okres przyjętą podstawę ustaloną od ½ minimalnego wynagrodzenia obowiązującego w tym okresie.

Wystąpienie do ZUS z wnioskiem jest niezbędnym warunkiem by świadczenie zostało ponownie przeliczone, gdyż ZUS nie robi tego z urzędu. Co więcej, data wystąpienia z wnioskiem ma znaczenie odnośnie tego, od kiedy ponownie przeliczone świadczenie będzie przysługiwało. Jeżeli wniosek o ponowne przeliczenie zostanie złożony do ZUS do dnia 31 grudnia 2009 roku, emerytura lub renta w wysokości przeliczonej przysługuje od dnia 1 stycznia 2009 roku. Natomiast, jeżeli wniosek zostanie złożony po dniu 31 grudnia 2009 roku, świadczenia w wysokości przeliczonej będą przysługiwały od pierwszego dnia miesiąca w którym zgłoszono wniosek. Na wydanie decyzji ustawa przyznaje ZUS czas 60 dni od dnia wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji.

Na zakończenie należy przypomnieć, że nowe zasady ustalania wysokości świadczeń dotyczą nie tylko emerytów i rencistów, którzy już mają ustalone prawo do świadczenia ale także osób, ubiegających się od 1 stycznia 2009 roku o te świadczenia po raz pierwszy. Możliwość przeliczenia dotyczy również osób, które złożyły wniosek bądź już otrzymały decyzję o naliczeniu kapitału początkowego.

Nowe przepisy nie dotyczą osób, które przed 1 stycznia 2009 roku składając wnioski o naliczenie emerytury lub renty, pominęły lata za które nie posiadały żadnych dokumentów potwierdzających zarobki. Nie oznacza to jednak, że nie istnieje możliwość podwyższenia świadczenia. Podstawę przeliczenia daje art. 111 ustawy jeżeli osoba, która złożyła wniosek o po-

nownie przeliczenie świadczenia, do przeliczenia świadczenia wskaże lata, w których pozostawała w stosunku pracy i za które nie może udowodnić wysokości osiąganego wynagrodzenia. W tym przypadku ZUS przyjmie za te lata wynagrodzenie minimalne i ponownie przeliczy podstawę wymiaru świadczenia.

ZMIANY W SYSTEMIE WSPIERANIA ZATRUDNIANIA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Z dniem 1 stycznia br. weszły w życie zmiany do ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2008, Nr 237, poz. 1652). Wprowadzenie zmian wynikało z konieczności dostosowania prawa polskiego regulującego pomoc publiczną w zatrudnianiu osób niepełnosprawnych do wymogów Rozporządzenia Komisji WE Nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (tzw. ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych). Zmienił się system dofinansowywania do zatrudnienia osób niepełnosprawnych. Zgodnie z nowymi przepisami, pracodawcy przysługuje ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika niepełnosprawnego. Dofinansowanie przysługuje zarówno na pracowników niepełnosprawnych, którzy mają ustalone prawo do emerytury jak i na tych, którzy takiego prawa nie mają. Zwiększył się więc katalog niepełnosprawnych pracowników, na których pracodawcy mogą otrzymać dofinansowanie. W poprzednim stanie prawnym dofinansowanie nie obejmowało pracowników niepełnosprawnych, które miały ustalone prawo do emerytury.

Następną zmianą wynikającą z dostosowywania prawa polskiego do wymogów Rozporządzenia jest odejście od systemu refundacji składek na ubezpieczenie społeczne niepełnosprawnych pracowników i przyjęcie systemu subsydiów płacowych. Obecnie, pracodawcy przysługuje miesięczne dofinansowanie, które w przy-

padku pracodawców nie prowadzących działalności gospodarczej nie może przekroczyć 90% kosztów płacy a w przypadku pracodawców wykonujących działalność gospodarczą nie może przekroczyć 75% kosztów płacy. Koszty płacy należy rozumieć jako wynagrodzenie brutto oraz finansowane przez pracodawcę obowiązkowe składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe i wypadkowe naliczane od tego wynagrodzenia oraz obowiązkowe składki na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Oprócz powyższego ograniczenia wysokości pomocy (tj. 90% i 75% kosztów płacy) ustawodawca wprowadził również ogranicznik wysokości pomocy w zależności od stopnia niepełnosprawności. Pracodawcy zatrudniającemu osobę niepełnosprawną zaliczoną do znacznego stopnia niepełnosprawności przysługuje dofinansowanie w kwocie 160% najniższego wynagrodzenia. W przypadku zatrudnienia osoby niepełnosprawnej zaliczonej do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności pracodawcy przysługuje dofinansowanie w kwocie 140% najniższego wynagrodzenia, oraz 60% najniższego wynagrodzenia na niepełnosprawną osobę zaliczoną do lekkiego stopnia niepełnosprawności. Powyższe kwoty zwiększa się o 40% najniższego wynagrodzenia w przypadku osób niepełnosprawnych u których stwierdzono tzw. Niepełnosprawność sprzężoną czyli: chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe lub epilepsję oraz osób niewidomych. Najniższe wynagrodzenie należy rozumieć jako minimalne wynagrodzenie za pracę obowiązujące w styczniu danego roku. Od

1 stycznia br. minimalne wynagrodzenie za pracę wynosi 1276 zł.

Dokonując szybkich operacji matematycznych możemy stwierdzić ze wysokość dofinansowania, jakie może otrzymać pracodawca wynosi:

- dla pracowników z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawności 2041 zł.,
- dla pracowników z orzeczoną umiarkowanym stopniem niepełnosprawności 1786 zł.,
- dla pracowników z orzeczoną lekkim stopniem niepełnosprawności 765 zł.

W przypadku zatrudniania przez pracodawcę osób niepełnosprawnych u których stwierdzono niepełnosprawności sprzężone, pracodawcy przysługuje następujące dofinansowanie:

- dla pracowników z orzeczoną znacznym stopniem niepełnosprawności 2552 zł.,
- dla pracowników z orzeczoną umiarkowanym stopniem niepełnosprawności 2296,8 zł.,
- dla pracowników z orzeczoną lekkim stopniem niepełnosprawności 1276 zł.

Podsumowując, pracodawcy przysługuje dofinansowanie do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych ograniczane w dwójnasób: wysokość dofinansowania nie może przekroczyć, w zależności od stopnia niepełnosprawności danego pracownika, kwot wymienionych powyżej a zarazem, w przedsiębiorstwach, nie może przekroczyć 75% kosztów płacy. Ważne podkreślenia jest również to, iż nowa zmiana wprowadza zasadę, że im większe będzie wynagrodzenie osoby niepełnosprawnej, tym większą kwotę dofinansowania otrzyma pracodawca.

Należy również wspomnieć o rozwiązaniu, które zgodnie z obecnymi przepisami obowiązywać będzie tylko w 2009 roku. Rozwiązanie dotyczy zróżnicowania kwoty dofinansowania do wynagrodzenia niepełnosprawnego pracownika na chronionym i otwartym rynku pracy. W 2009 roku pracodawcy otwartego rynku pracy zatrudniającego w przeliczeniu na

pełny wymiar czasu pracy mniej niż 25 pracowników oraz pracodawcy zatrudniającego co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy i osiągnięciem wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6% przysługuje miesięczne dofinansowanie w wysokości 70% w/w kwot dofinansowania oraz 90% w/w kwot dofinansowania w przypadku pracowników z orzeczoną niepełnosprawnością sprzężoną. Innymi słowy, w 2009 roku kwoty subwencji płacowych, tj. dofinansowania do wynagrodzenia osób niepełnosprawnych na otwartym rynku pracy będą niższe niż na rynku chronionym. Jeśli do ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nie wprowadzi się kolejnej zmiany wydłużającej okres zróżnicowania, zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, w roku 2010 subwencja płacowa na otwartym i chronionym rynku pracy będzie zrównana.

Miesięczne dofinansowanie przysługuje również, jeśli osoba niepełnosprawna jest zatrudniona u więcej niż jednego pracodawcy w wymiarze czasu pracy ogółem nie przekraczającym pełnego etatu. W takim przypadku, dofinansowanie pracodawcom przyznaje się na tę osobę w wysokości proporcjonalnej do wymiaru czasu pracy tej osoby u danego pracodawcy.

Należy tu również dodać, iż w przypadku zatrudniania nowej osoby niepełnosprawnej u danego pracodawcy, pracodawca ten otrzyma dofinansowanie na nowo zatrudnioną osobę niepełnosprawną, jeśli zatrudnienie tej osoby stanowi wzrost netto zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych. Innymi słowy, jeśli osoba niepełnosprawna zostanie zatrudniona na miejsce innej osoby niepełnosprawnej, pracodawca nie nabywa prawa do dofinansowania na nowo zatrudnioną osobę niepełnosprawną. Od tej ogólnej zasady istnieją wyjątki. Pracodawca nabywa prawo do otrzymania dofinansowania na osobę niepełnosprawną zatrudnioną w miejsce innej osoby niepełnosprawnej, jeżeli jej zatrudnienie nastąpiło w wyniku rozwiązania umowy o pracę poprzednika z następujących przyczyn:

- z przyczyn określonych w art. 52 par. 1 pkt 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy,
- za wypowiedzeniem złożonym przez pracownika,
- na mocy porozumienia stron,
- wskutek przejścia pracownika na rentę z tytułu niezdolności do pracy,
- z upływem czasu na jaki została zawarta,
- z dniem ukończenia pracy, dla której wykonania została zawarta.

Jednak pracodawcy przysługuje dofinansowanie na nowo zatrudnionego pracownika niepełnosprawnego gdy jego miejsce pracy powstało w wyniku wygaśnięcia umowy o pracę lub zmniejszenia wymiaru czasu pracy pracownika – na jego wniosek.

Wzrost netto zatrudnienia ogółem oraz wzrost netto zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych ustala się w stosunku do odpowiednio przeciętnego zatrudnienia ogółem i przeciętnego zatrudnienia osób niepełnosprawnych w okresie poprzedzających 12 miesięcy.

Powyższy mechanizm wynika bezpośrednio z art. 41 ust. 4 Rozporządzenia Komisji WE 800/2008. Można przyjąć, iż został on wprowadzony w celu uzyskania pozytywnego wpływu na poziom zatrudnienia osób niepełnosprawnych. W warunkach polskich pełni on zadanie ochronne, zapobiegające rotacji na stanowiskach osób niepełnosprawnych, w szczególności ma zapobiegać zwalnianiu osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności lub osób niepełnosprawnych u których orzeczono niepełnosprawność sprzężoną i zatrudnianiu w ich miejsce osób z orzeczoną niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym lub lekkim. Czas pokaże czy jest to narzędzie skuteczne i wystarczające.

Kończąc rozważania dotyczące dofinansowań do wynagrodzeń osób niepełnosprawnych przysługujących pracodawcom tych osób należy zaznaczyć, iż dofinansowania nie przysługują pracodawcy zatrudniającemu co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu

pracy i nieosiągającym wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wysokości co najmniej 6%.

Ustawa wprowadza również inną, pozapłacową pomoc dla pracodawcy osób niepełnosprawnych. Pracodawca, który zatrudni przez okres co najmniej 36 miesięcy osoby niepełnosprawne bezrobotne lub poszukujące pracy i niepozostające w zatrudnieniu, skierowane do pracy przez powiatowy urząd pracy albo pozostające w zatrudnieniu u pracodawcy występującego o zwrot kosztów, jeżeli niepełnosprawność tych osób powstała w okresie zatrudnienia u tego pracodawcy (z wyjątkiem jeżeli niepełnosprawność powstała z winy pracodawcy lub pracownika), taki pracodawca może otrzymać, ze środków PFRON zwrot następujących kosztów:

- adaptacji pomieszczeń zakładu pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- adaptacji lub nabycia urządzeń ułatwiających osobie niepełnosprawnej wykonywanie pracy lub funkcjonowanie w zakładzie pracy,
- zakupu i autoryzacji oprogramowania na użytek pracowników niepełnosprawnych oraz urządzeń technologii wspomagających lub przystosowanych do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności.

Zwrot wyżej wymienionych kosztów dotyczy wyłącznie dodatkowych kosztów pracodawcy wynikających z zatrudnienia osób niepełnosprawnych.

Odrębną, dodatkową pomoc finansową ustawa przewiduje dla pracodawców prowadzących zakład pracy chronionej. Jednak należy tu zaznaczyć, iż poniżej wymienione formy pomocy dotyczyć będą tylko pracodawców prowadzących zakład pracy chronionej, u których wskaźnik zatrudnienia wynosi co najmniej 50%. Wymóg zatrudnienia co najmniej 50% pracowników niepełnosprawnych wynika bezpośrednio z definicji zatrudnienia chronionego, zawartej w art. 2 pkt. 21 Rozporządzenia Komisji WE 800/2008. Dla przypomnienia, zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, status pracodawcy prowadzącego zakład pracy chronionej może uzyskać pracodawca, u którego wskaźnik za-

trudnienia osób niepełnosprawnych wynosi co najmniej 40%, a w tym co najmniej 10% ogółu zatrudnionych stanowią osoby zaliczone do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności albo pracodawca zatrudniający co najmniej 30% niewidomych lub psychicznie chorych albo upośledzonych umysłowo zaliczonych do znacznego albo umiarkowanego stopnia niepełnosprawności. Jak widać, definicje zatrudnienia chronionego w rozumieniu prawa polskiego i europejskiego nie są zbieżne. Zatem, może się zdarzyć, że zakład pracy chronionej zatrudniający mniej niż 50% pracowników niepełnosprawnych nie będzie mógł skorzystać z pomocy wymienionej poniżej. Pomoc ta jest następująca:

- dofinansowanie do wysokości do 50% oprocentowania zaciągniętych kredytów bankowych pod warunkiem wykorzystania tych kredytów na cele związane z rehabilitacją zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych,

- zwrot następujących kosztów: budowy lub rozbudowy obiektów i pomieszczeń zakładu, transportowych, administracyjnych. Należy jednak w tym miejscu zaznaczyć, że zwrot kosztów dotyczy wyłącznie dodatkowych kosztów pracodawcy wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych.

Przytoczone mechanizmy wspierania pracodawcy zatrudniającego osoby niepełnosprawne nie wyczerpują wszystkich zmian wprowadzonych z dniem 1 stycznia br. do ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Nie dotyczą one również bezpośrednio praw pracowniczych osób niepełnosprawnych. Jednak świadomość tych zmian może być przydatna w negocjacjach warunków pracy i płacy niepełnosprawnych pracowników.

- *Opracowała Ewa Kędzior*

INFORMACJE RÓŻNE

KOMISJA TRÓJSTRONNA - PRAWO PRACY

Pakiety socjalne jako źródło prawa pracy, możliwość wydłużenia okresu rozliczeniowego, ochrona istniejących miejsc pracy (czasowe bezrobocie) to niektóre tematy z posiedzenia zespołu ds. prawa pracy Komisji Trójstronnej.

Związkowcy domagają się przyznania pakietom socjalnym statusu źródeł prawa pracy, wprowadzenia tzw. czasowego bezrobocia (jako alternatywy dla zwolnień grupowych) oraz większej stabilizacji zatrudnienia. Chociaż pracodawcy wstępnie akceptują propozycję dotyczącą pakietów socjalnych to ich wątpliwości związane są z treścią i zakresem pakietów. Postulat tzw. czasowego bezrobocia spotkał się z zainteresowaniem partnerów społecznych. Wszyscy podkreślali jednak potrzebę stworzenia precyzyjnych przepisów związanych z jego wprowadzaniem. Do przedyskutowania pozostaje, m.in. kto miałby kwalifikować przedsiębiorstwa uprawnione do ko-

rzystania z pomocy w ramach czasowego bezrobocia.

Stronę pracodawców najbardziej interesują rozwiązania związane z czasem pracy: wydłużenie okresu rozliczeniowego do 12 miesięcy (za zgodą pracowników) oraz indywidualne konta czasu pracy. Oprócz BCC pozostali pracodawcy w Komisji Trójstronnej postulują wprowadzenie indywidualnych kont czasu pracy. Zdaniem przedstawicieli BCC w Polsce ciągle brakuje właściwej infrastruktury, która umożliwiłaby godzenie życia rodzinnego i pracy. Zdecydowany sprzeciw wobec tej propozycji zgłasza NSZZ "S".

Przedstawiciele "S" zgłosili natomiast wolę rozmów w sprawie wydłużenia okresu rozliczeniowego do 12 miesięcy z zastrzeżeniem, że może być to rozwiązanie zapisane w układzie zbiorowym pracy i dotyczyć tylko pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony.

STANOWISKA ORGANIZACJI PARTNERÓW SOPŁECZNYCH W OBSZARACH PAKIETU ANTYKRYZYSOWEGO Z ZAKRESU PRAWA PRACY

(na podstawie stanowisk zgłoszonych na posiedzeniu zespołu Prawa Pracy i Układów Zbiorowych w dniu 2. lutego 2009 r.)

(Część 1)

organizacja/obszar	Pakiety socjalne jako źródło prawa pracy	Możliwość czasowego wydłużenia okresu rozliczeniowego do 12 miesięcy za zgodą pracowników ¹	Definicja doby pracowniczej
BCC-ZP	Wstępna akceptacja – wątpliwości budzi treść i zakres pakietów	Zgoda ²	Zgoda
KPP	Wstępna zgoda- zawieranie układów na poziomie zakładów, problem treści i zakresu pakietów	Zgoda ³	Zgoda
PKPP „Lewiatan”	Wstępna akceptacja – wątpliwości budzi treść i zakres pakietów	Zgoda	Zgoda ale również; ruchomy czas pracy (za zgodą pracownika), i alternatywne rekompensowanie przepracowanych sobót.
ZRP	Wstępna akceptacja – wątpliwości budzi treść i zakres pakietów	Zgoda	Zgoda
FZZ	Zgoda	Wola dyskusji pod warunkami: <ul style="list-style-type: none"> • stworzenia pozytywnego katalogu możliwych zastosowań (są branże i określone sytuacje kiedy takie okresy z mocy prawa nie mogą być zastosowane) 	Problem powinien być przedyskutowany kompleksowo. Należy poprawić zapisy uwzględniając różne prace i różne organizacje pracy. Nie jest możliwe wprowadzenie uelastycznienia czasu pracy w odniesieniu do niektórych grup zawodowych np. pracowników zmianowych pracujących w nocy.
NSZZ „Solidarność”	Zgoda	Wola dyskusji pod warunkami ⁴ : <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązanie nie kompleksowe tylko w układach zbiorowych pracy • dotyczy tylko pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony 	Obecne przepisy niejasne . Uwzględnienie pracowników zmianowych nocnych. (szczególne rozwiązania). Wprowadzenie jasnego czytelnego przepisu dot. liczenia nadgodzin.
OPZZ	Wpisanie zasady do kodeksu (są wyroki sądowe), wspieranie układów zbiorowych pracy	Wola dyskusji pod warunkami: <ul style="list-style-type: none"> • rozwiązanie nie kompleksowe tylko w układach zbiorowych pracy • dotyczy tylko pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony • wprowadzenia dodatkowej rekompensaty (obok należności) dla pracownika od pracodawcy w przypadku wygrania przed Sądem Pracy sprawy o łamanie prawa w tym w kwestii liczenia godzin nadliczbowych 	Konieczność przejrzania ograniczeń dobowych i jasne określenie godzin nadliczbowych

¹ dyrektywa europejska o czasie pracy dopuszcza taką możliwość

² prośba o ekspertyzę odnośnie możliwości wprowadzenia dodatkowych rekompensat (warunek OPZZ); zdaniem BCC nie jest to możliwe

³ w przypadku wyeliminowania niekorzystnych warunków przez pracodawcę również możliwe byłoby wprowadzenie (do wniosku FZZ)

⁴ przy jakichkolwiek normach określenie pewnych standardów np. w odniesieniu do osób samotnie wychowujących dzieci oraz rodziny

STANOWISKA ORGANIZACJI PARTNERÓW SOPŁECZNYCH W OBSZARACH PAKIETU ANTYKRYZYSOWEGO Z ZAKRESU PRAWA PRACY

(na podstawie stanowisk zgłoszonych na posiedzeniu zespołu Prawa Pracy i Układów Zbiorowych w dniu 2. lutego 2009 r.)

(Część 2)

Organizacja /obszar	Ochrona istniejących miejsc pracy jako alternatywa dla zwolnień grupowych (rozwiązanie przejściowe) ⁵	Indywidualne konta czasu pracy (rozwiązanie czasowe) ⁶	Stabilizacja zatrudnienia
BCC-ZP	Zgoda co do idei. Problemy: <ul style="list-style-type: none"> • relacji dopłat do wynagrodzenia za pracę i podmiot pokrywający koszty ZUS od rekompensat • kwestia opodatkowania, • relacji dopłat i wypłaty do płacy minimalnej • relacja dopłat do pomocy publicznej⁷ 	Wątpliwości/sceptycyzm do propozycji. Brak właściwej infrastruktury dla rodziny. Brak możliwości w otoczeniu (medycyna, czas, rodzina) Fundusz świadczeń społecznych jest zbyt mały aby był brany pod uwagę poza tym odpisy są opodatkowane.	Zgoda na rozmowę. Kwestia finansowania szkoleń jest uregulowana w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych (traktowane jako dochód)
KPP	Zgoda. Instrument może stworzyć wartość dodaną. Firmy nie będą bały się inwestować w pracownika.	Za rozwiązaniem. Globalizacja wymusza przetargi. Firmy stosujące konta z czasu pracy są bardziej konkurencyjne.	Zgoda na rozmowę (18 miesięczny okres – NSZZ „S” jest jednak zbyt krótki) problem kwalifikowalności
PKPP „Lewiatan”	Włączenie do instrumentu zasiłku postojowego, odnieść ten instrument do rozwiązań aktywnej polityki rynku pracy, określenie precyzyjnych przepisów, ściśle określających kryteria. Instrument czasowy, który zostałby poddany po pewnej cezurze ocenie.	Za rozwiązaniem. Możliwość wykorzystania funduszu świadczeń społecznych dla stworzenia właściwego otoczenia.	Zgoda na rozmowę (łącznie z indywidualnymi kontami czasu pracy)
ZRP	Zgoda co do idei.	Dobre rozwiązanie. Kontynuacja rozmów w celu usunięcia wątpliwości.	Zgoda na rozmowę
FZZ	Podziela wątpliwości zgłoszone przez pozostałe centrale związkowe	Sceptycyzm, ale nie jest w stanie udzielić (na ten moment) jednoznacznej odpowiedzi.	Zgoda podobnie jak inne centrale związkowe
NSZZ „Solidarność”	Generalnie rozwiązanie ciekawe, możliwość rozwiązania % rekompensaty utraty zarobków. Instrument musi być poddany szczególnej kontroli (nie może być stosowany w odniesieniu do firm, które mają zyski oraz określenie instytucji kwalifikujące firmy (np. UP i WKDS)	Przeciw rozwiązaniu. Jest to element niezgodny z polityką prorodziną.	Zgoda: <ul style="list-style-type: none"> • traktowanie osób zatrudnionych na czas określony, jak pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony (zrównanie pod względem statusu) • wprowadzenie zasady, że bez względu na ilość umów po 18 miesiącach pracownik zatrudniony jest na czas nieokreślony • obecnie zwolnienia dotyczą pracowników APT oraz zatrudnionych czasowo (wygasają umowy), dlatego brak w statystykach • umożliwienie podnoszenia kwalifikacji osobom zatrudnionym w oparciu o inną umowę niż na czas nieokreślony i kwestia finansowania. • odszkodowania za zwolnienia nieadekwatne do sytuacji
OPZZ	Zgoda co do idei. Zagrożenia w praktycznej realizacji: problem dla pracowników i budżetu państwa., kwestia kwalifikowania zakładów i grupy pracowników. Jeżeli wprowadzone to bezwzględnie musi to być rozwiązanie czasowe (1 rok)	Sceptycznie wobec idei. Brak jest infrastruktury (otoczenia) pozwalającej godzić życie zawodowe i rodzinne (żłobki, przedszkola, oferty szkół). Ponadto jeżeli będzie rozmowa dot. elastyczności rozliczenia nadgodzin, ten instrument jest zbędny.	Zgoda adekwatnie jak NSZZ „Solidarność” do tego konsekwentnie powinno być wprowadzone: <ul style="list-style-type: none"> • większe odszkodowanie za niezgodne z prawem zwolnienie z pracy • zwiększenie poczucia bezpieczeństwa pracownika na urlopie macierzyńskim i wychowawczym • rozszerzenie możliwości zrzeszania się w związkach zawodowych osób otrzymujących dochody z pracy • umożliwienie tworzenia przez konfederacje zakładowych związków zawodowych⁸

⁵ firma, w sytuacji zgodnej z art. 1 ust.1 ustawy o zwolnieniach grupowych, za zgodą zakładowych organizacji związkowych występuję do PUP o redukcję czasu pracy i wynagrodzenia w zamian za odstąpienie od zwolnień grupowych i przeprowadza restrukturyzację (zwolnienia byłyby wstrzymane np. na okres 3 miesięcy do zakończenia procesu restrukturyzacji). Wprowadzony byłby system kompensaty wynagrodzenia w wysokości do minimalnego wynagrodzenia z FP i FGŚP. Pracownik zyskuje utrzymanie miejsca pracy, pracodawca nie ponosi kosztów z odprawami i ponownym zatrudnieniem pracowników. Instrument stosowany m.in. w Niemczech, Hiszpanii i Włoszech.

⁶ dopuszczenie stosowania czasowego np. na 18 miesięcy oraz w wyniku porozumienia na poziomie zakładu pracy (idea związana z przemysłem motoryzacyjnym – Volkswagen), pracownik miałby zagwarantowane stałe wynagrodzenie oraz czas pracy wynikający z tygodniowego czasu pracy – daje możliwość swobodnego planowania pracy.

⁷ Konieczne jest wystąpienie do KE aby nie było to kwalifikowane jako pomoc publiczna. Nie dotyczy FGŚP, który jest traktowany jako fundusz solidarnościowy.

⁸ OPZZ widzi możliwość wyłączenia tego postulatu z działań antykryzysowych i rozpatrywania go w innym trybie.

KRYZYS SAM SIĘ NIE ROZWIĄŻE

Wbrew oczekiwaniom prezydium Komisji Trójstronnej nie podjęło rozmów o przeciwdziałaniu skutkom kryzysu.

Oświadczenie Janusza Śniadka, przewodniczącego NSZZ "Solidarność" po spotkaniu prezydium Komisji Trójstronnej

Wbrew oczekiwaniom na spotkaniu prezydium Komisji Trójstronnej w dniu 28 stycznia br. nadal nie podjęto poważnych rozmów o zagrożeniach i społecznych kosztach kryzysu, w tym o działaniach osłonowych dla pracowników. Rodzi to obawę, że rząd chce pominąć partnerów

społecznych w debacie o planie antykryzysowym - co jest ewenementem w skali Europy. NSZZ "Solidarność" przedstawiła listę propozycji i postulatów, zawartą w programie "Solidarność na kryzys", mających na celu przede wszystkim utrzymanie miejsc pracy. Oczekujemy równoprawnego traktowania naszych postulatów i odpowiedzialnego działania wszystkich partnerów.

Kryzys sam się nie rozwiąże! Zapobieganie jego skutkom wymaga zdecydowanie większego zaangażowania rządu, bo zaniechania boleśnie dotkną całe społeczeństwo!

POMOSTÓWKI DO TRYBUNAŁU

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" zdecydowała o skierowaniu do Trybunału Konstytucyjnego wniosku o zbadanie zgodności z Konstytucją niektórych przepisów ustawy o emeryturach pomostowych.

Wniosek zostanie skierowany do Trybunału Konstytucyjnego w tym tygodniu.

Za niezgodne z Konstytucją "Solidarność" uznaje:

1. Pominięcie w wykazie szczególnych warunków (art.3 ust 2 ustawy o emeryturach pomostowych) prac wykonywanych w warunkach występowania hałasu, wykonywanych poza pomieszczeniami zamkniętymi oraz pracy zmianowej nocnej;
2. Przyznanie prawa do emerytur pomostowych wyłącznie pracownikom, którzy wykonywali prace w warunkach szczególnych i szczególnym charakterze przed 1 stycznia 1999 r.

Praca wykonywana w warunkach hałasu i praca zmianowa nocna zostały uznane za prace w warunkach szczególnych w raporcie pt. "Prace wykonywane w szczególnych warunkach i prace o szczególnym charakterze przedstawionym w lutym 2000 r. przez Komisję Ekspertów do

Spraw Uprawnień do Obniżonego Wieku Emerytalnego Osób Zatrudnionych w Szczególnych Warunkach lub Szczególnym Charakterze powołaną przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Zarówno wykaz szczególnych warunków pracy, jak i zestawienie prac w szczególnych warunkach oraz o szczególnym charakterze, których wykonywanie uprawnia do emerytury pomostowej powinny być ustalane z należytą starannością, ponieważ podlegają one ocenie z punktu widzenia zgodności z zasadą równości wobec prawa oraz zakazu dyskryminacji (art. 32 ust. 1 i 2 Konstytucji RP).

Jak czytamy we wniosku o przysługiwaniu prawa do emerytur pomostowych powinny decydować szczególne warunki lub charakter pracy określone w oparciu o kryteria medyczne, a nie data rozpoczęcia pracy. Zdaniem Komisji Krajowej ten przepis jest sprzeczny z konstytucyjnymi zasadami równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym i gospodarczym.

Tekst wniosku do Trybunału znajduje się na stronie 12 Biuletynu Informacyjnego Komisji Krajowej (zał. do Uchwały 1/09)

„SOLIDARNOŚĆ” NA KRYZYS

W sytuacji kryzysu gospodarczego NSZZ "Solidarność" oczekuje od rządu m.in. utrzymania zatrudnienia poprzez stymulowaną pomoc dla firm i pracowników, utrzymania popytu wewnętrznego poprzez ochronę poziomu wynagrodzeń i przyspieszenie wykorzystania funduszy europejskich.

Podczas spotkania Komisji Krajowej NSZZ "Solidarność" związkowcy zastanawiali się nad działaniami, które powinien podjąć rząd w walce z kryzysem. "Solidarność" deklaruje wolę współpracy i dialogu. Do takiego dialogu Związek wzywa również rząd i pracodawców.

Zdaniem związkowców dotychczasowe działania rządu wobec kryzysu są niewystarczające. Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność", odwołując się do założeń przyjętych przez Komisję Europejską, uważa, że podstawą działań państwa powinny być:

1. ochrona miejsc pracy,
2. pomoc dla najuboższych i najbardziej poszkodowanych
3. utrzymanie siły nabywczej wpływającej na popyt wewnętrzny
4. realizowane w praktyce zasady solidarności i sprawiedliwości społecznej umożliwiające odbudowanie zaufania w oparciu o dialog między partnerami.

Komisja Krajowa domaga się od rządu i pracodawców pilnego podjęcia dialogu z partnerami społecznymi w następujących obszarach:

1. Utrzymania zatrudnienia poprzez stymulowaną pomoc dla firm i pracowników. Wszelkie działania w tym zakresie powinny być wynegocjowane z przedstawicielami pracowników w drodze dialogu i wsparte systemową pomocą państwa
2. Utrzymania popytu wewnętrznego poprzez ochronę poziomu wynagrodzeń, systematyczny wzrost płacy minimalnej, zmniejszanie rozwarstwienia docho-

dów, a także wzrost nakładów na inwestycje publiczne.

3. Przyspieszenie i zwiększenie efektywności wykorzystania funduszy europejskich do działań antykryzysowych na rynku pracy.
4. Opracowania systemu pomocy dla najuboższych i najbardziej poszkodowanych w wyniku kryzysu.
5. Odbudowy zaufania i solidarności poprzez dialog od szczebla zakładowego począwszy, prawa do informacji i konsultacji pozwalające uniknąć podejrzeń o wykorzystywanie kryzysu do działań antypracowniczych i maksymalizacji zysku.

Wszelkie działania w tym zakresie powinny być wynegocjowane z przedstawicielami pracowników w drodze dialogu i wsparte systemową pomocą państwa.

Związkowcy przestrzegają przed dalszą liberalizacją rynku pracy i nieuzasadnionymi ułatwieniami zwolnień pracowników, w tym osób w wieku przedemerytalnym, czy ograniczaniu uprawnień pracowników. "Będziemy takim działaniom stanowczo przeciwni, ponieważ naruszają one poczucie bezpieczeństwa i w praktyce pogłębią kryzys i zwielokrotnią jego negatywne oddziaływania" - czytamy w uchwale Komisji Krajowej.

Komisja Krajowa postanawia rozpocząć również kampanię "Solidarność na kryzys", której celem jest możliwie największa ochrona pracowników przed negatywnymi skutkami spowolnienia gospodarczego, zmniejszenie ryzyka bezrobocia, a co za tym idzie utraty wynagrodzenia, ponadto - zachęcenie pracowników do wstępowania do NSZZ "S" i tworzenia nowych organizacji, by zapewnić sobie większe poczucie bezpieczeństwa i możliwości wpływu na sytuację w zakładzie pracy.

Pełny tekst znajduje się na stronie 18. Biuletynu Informacyjnego KK jako załącznik do Uchwały 3/09

W ODPOWIEDZI NA KRYZYS: CHRONIĆ MIEJSCA PRACY, ODBUDOWAĆ DIALOG SPOŁECZNY, DZIAŁAĆ SOLIDARNIE

Kryzys nie omija Polski,

Kryzys finansowy zbiegł się obecnie z poważnym kryzysem gospodarczym, z jakim nie mieliśmy do czynienia od czasów II wojny światowej. Rok 2009 zapowiada się na wyjątkowo trudny, coraz większe jest też prawdopodobieństwo że poziom wzrostu gospodarczego na świecie okaże się negatywny (Global Insight 14/1/2009). Obecny kryzys kończy cykl ekonomiczny, którego fundamentem był wzrost gospodarczy zasilany kredytami, przede wszystkim gospodarki Stanów Zjednoczonych, oraz kapitałem krajów wschodzących (głównie Chin), a także krajów dostarczających surowce. Model ten odchodzi do przeszłości, podobnie jak iluzja bezpiecznego życia na kredyt. Rok 2008 okazał się rokiem prawdy.

Wbrew niektórym zapewnieniom rządu polskiego, kryzys finansowy przybiera na sile, o czym świadczy chociażby oświadczenie Bernanke dotyczące ponownego wsparcia amerykańskiego systemu finansowego, czy też problemy największego banku na świecie Citigroup. Okazało się, że polityka monetarna ma ograniczone możliwości oddziaływania, ujemne stopy procentowe nie przyniosły żadnego rezultatu. Gospodarstwa domowe i przedsiębiorstwa starają się przede wszystkim pozbyć zadłużenia. W Japonii, w latach 1990 - 2008, zadłużenie sektora prywatnego spadło z 250% do 180%, mimo, że od 1996 r. obowiązują tam znikome stopy procentowe. Stoimy przed poważnym niebezpieczeństwem utraty równowagi finansowej, a wręcz możliwego krachu na rynku obligacji, na którym państwa i przedsiębiorstwa wkrótce będą próbowały pożyczyć ponad 2000 Mld \$. W nadchodzących miesiącach rynki finansowe dotkliwie odczują ogłoszenie złych wyników przedsiębiorstw mocno dotkniętych spadkiem sprzedaży, przeszacowaniem wartości ich aktywów i spadkiem wartości goodwill w związku z zawyżonymi cenami charakteryzującymi fuzje i przejęcia

w poprzednich latach. Sam kryzys gospodarczy ma też coraz większy zasięg, i nie chodzi tylko o okresowy spadek produkcji, ale o całkowitą utratę tej produkcji spowodowaną zniknięciem części źródeł finansowania.

Kryzys nie omija Polski, wzrost gospodarczy w 2009 r. będzie odległy od standardów do których przyzwyczyli nas ostatnie lata. Minimalizowanie następstw kryzysu czy chowanie głowy w piasek prowadzą do politycznego bezruchu. Tymczasem kryzys, tak jak gripę, trzeba leczyć, nie da się go już uniknąć, można natomiast ograniczyć jego zasięg, a przede wszystkim ograniczyć groźne dla gospodarki skutki. Wszędzie na świecie wprowadza się plany ożywienia gospodarczego, uznając, że powaga sytuacji wymaga zdecydowanych, wszechstronnych działań.

Słowa krytyki ze strony partnerów społecznych nie są bezpodstawne. Polska jest jednym z niewielu krajów, które nie mają planu walki z kryzysem z prawdziwego zdarzenia, w tym planu działań wspierających wzrost gospodarczy w latach 2009 i 2010. Prognozy zakładające wzrost na poziomie 2%, a nawet 1, 5% są niestety realistyczne, a to oznaczać może wzrost bezrobocia do 12 %, nie licząc masowo powracających do kraju emigrantów. Kryzys na rynku pracy, zahamowanie wzrostu wynagrodzeń, spadek zysków z oszczędności oraz straty rejestrowane przez fundusze emerytalne będą wywierać negatywny wpływ na popyt gospodarstw domowych. Tej tendencji towarzyszyć będzie spadek popytu zewnętrznego, oraz gwałtowne zahamowanie inwestycji w sektorze prywatnym. Wzrost będzie mógł być podtrzymany jedynie przez popyt wewnętrzny oraz konsumpcję gospodarstw domowych, a także popyt sektora publicznego. W tym wyjątkowo trudnym okresie Polacy mogą wykorzystać trzy znaczące atuty: pojawienie się z pewnym opóźnieniem kryzysu, którego skutki są jeszcze nie w pełni odczuwalne,

utrzymujący się optymizm polskich gospodarstw domowych, oraz fundusze europejskie, których Polska, warto przypomnieć, jest pierwszym beneficjentem w Europie (na okres 2007 – 2013 przypada ponad 67 Mld €).

Utrzymać zaufanie i nie dopuścić do rozkręcenia spirali pesymizmu

Jednym z najważniejszych wyzwań dla polityki Państwa będzie utrzymać zaufanie i nie dopuścić do rozkręcenia spirali pesymizmu, której skutki odczuwalne są w szczególnie bolesny sposób w krajach dotkniętych kryzysem. Fundamentami zaufania są: umiejętność przewidywania sytuacji w przyszłości, poczucie stabilności, poczucie bezpieczeństwa oraz zasada przejrzystości. Stabilność i przejrzystość to obecnie słowa-klucze dla działań w sferze publicznej. Wyznaczają one ramy, w które powinna wpisać się polityka Państwa. W tym kierunku zmierza podjęta w Europie decyzja o zagwarantowaniu depozytów bankowych, podobnie zresztą jak wprowadzane narzędzia służące stabilizacji systemu bankowego w Polsce. Jednak gwarancje te stanowią niewielkie wsparcie dla większości Polaków, których dochody pochodzą przede wszystkim z pracy. Otóż wydaje się, że na tym polu brak jakichkolwiek rozwiązań, a wręcz odwrotnie, niektóre propozycje idą w przeciwnym niż należałoby kierunku. Liberalizacja rynku pracy, ułatwienia w procedurach zwolnień pracowników (w tym osób w wieku przedemerytalnym), ograniczanie zdobyczy socjalnych stanowią główne źródła niepewności dla pracowników i ich rodzin, gdyż naruszają ich status społeczny. Nieoszacowanie ryzyka ciężącego na systemie emerytalnym uzależniającym przyszłość pracowników od sytuacji na giełdzie, o której nieprzewidywalności jesteśmy codziennie informowani, oznacza skazywanie przyszłych emerytów na całkowitą niepewność. Straty nagromadzone przez system niezdolny do zabezpieczenia dochodów przyszłych emerytów powinny wzbudzić dyskusję na temat reformy funduszy, która pozwoliłaby pracownikom spokojnie patrzeć w przyszłość.

Utrzymanie zaufania powinno być fundamentalnym celem polityki Państwa. Kwestia zatrudnienia powinny być w cen-

trum wszelkich polityk. Oddalenie ryzyka bezrobocia, a co za tym idzie utraty wynagrodzenia powinno być jej najważniejszym instrumentem. By było to możliwe, należy podjąć działania służące utrzymaniu poziomu zatrudnienia, a nie osłabianiu go, stymulowaniu popytu, a nie ograniczaniu go.

Oddalić ryzyko bezrobocia

W większości krajów europejskich istnieją systemy pozwalające utrzymać stosunek pracy w okresach zatrzymania produkcji. Jest to tzw. częściowe bezrobocie. Poza utrzymaniem stosunku pracy, jednym z celów takich praktyk jest utrzymanie znacznej części wynagrodzenia (często 80%, a nawet 100%). Dyskusja na ten temat w Polsce trwa, cytuje się różne mechanizmy finansowania, na które muszą złożyć się środki zarówno pracodawców jak i środki zewnętrzne. Wykorzystanie środków z FGŚP, często wymienianego jako potencjalne źródło finansowania instrumentu częściowego bezrobocia, mogłoby okazać się problematyczne w razie fali upadłości przedsiębiorstw, gdyż stawiłoby pod znakiem zapytania możliwość rekompensowania pracownikom niewypłaconych wynagrodzeń. W okresie przejściowym źródłem finansowania może być również Europejski Fundusz Społeczny, dający możliwość wdrażania, równoległe z instrumentem częściowego bezrobocia, szkoleń zawodowych. W dłuższej w perspektywie należałoby uruchomić środki pochodzące ze zreformowanego systemu świadczeń dla bezrobotnych.

Finansowanie częściowego bezrobocia ze środków publicznych wymaga wdrożenia mechanizmów kontroli ich wydatkowania w przedsiębiorstwach, (przez związki zawodowe i rady pracowników), jak również przez administrację państwową. Celem wdrożenia takiego instrumentu nie byłoby pomnożenie zysków, ale utrzymanie kapitału ludzkiego. Wiele firm, często dużych grup międzynarodowych, zwraca się obecnie do rządów o pomoc. Niektóre z nich nie wahają się występować o nią, wyprowadzając równocześnie do firm-matek wypracowane w ostatnim czasie dywidendy. Wspieranie takich przedsiębiorstw rodzi ryzyko, że pieniądze polskich podatników

zostaną bezpowrotnie utracone, jak te, które rząd Irlandii zainwestował w upadające banki. Zamiast bezpośredniej pomocy finansowej przedsiębiorstwom, należy wybrać inwestycje w polski kapitał ludzki, bo gdy minie kryzys, pozostanie on głównym zasobem kraju. Wykorzystanie okresów częściowego bezrobocia na szkolenia pracowników pozwoli odciążyć przedsiębiorstwa od części kosztów wynagrodzeń, umożliwi jednocześnie podniesienie kompetencji polskich pracowników, a tym samym lepiej przygotować rynek pracy na okres „po kryzysie”.

Zaakceptować okresowy większy deficyt budżetowy

Wobec spadku wzrostu PKB, Polska nie może oszczędzać na planie ożywienia gospodarczego, który powinien zrównoważyć spadający popyt w sektorze prywatnym większym popytem w sektorze publicznym. Jednym z podstawowych narzędzi jest oczywiście szybsze wykorzystanie funduszy strukturalnych poprzez alokację na lata 2009-2010 części środków przewidzianych do wydatkowania w okresie 2011-2013. Kwota zaliczki wypłaconej na rok 2009 w ramach Planu Stabilności i Rozwoju w wysokości 16,8 Mld PLN, o 6.5 Mld więcej niż planowano, nie odpowiada wymogom chwili. Bardziej efektywne wykorzystanie środków europejskich wymaga przygotowania jak najszybciej nowych planów rozwoju infrastruktury. Uruchomienie kredytów przeznaczonych dla samorządów lokalnych służących współfinansowaniu projektów realizowanych w oparciu o fundusze strukturalne.

Dziś nikt już nie wierzy w przewidywania rządu odnośnie wielkości deficytu na rok 2009. Spadek wzrostu gospodarczego i ogólny szok makroekonomiczny doprowadzą do wzrostu deficytu o minimum 15 Mld PLN w stosunku do przewidywań, chyba, że zapadnie decyzja o ograniczeniu wydatków, co przy trwającym obecnie kryzysie byłoby po prostu samobójstwem. Aby częściowo złagodzić negatywne skutki spadku popytu sektora prywatnego i popytu zewnętrznego, oraz utrzymać poziom zatrudnienia należałoby uruchomić około 40 Mld PLN, co, uwzględniając dostępne fundusze europejskie, wpływy z powrotem do

budżetu, oznacza deficyt o 25-30 miliardów PLN wyższy od przewidywanego obecnie. Deficyt budżetowy powinien finansować przede wszystkim działania ograniczające następstwa kryzysu, tak by, gdy sytuacja gospodarcza unormuje się, dług zaciągnięty zaczął się zmniejszać. Priorytetowo należy potraktować wydatki na inwestycje et wsparcie polityki socjalnej by złagodzić skutki kryzysu w przypadku najmniej zamożnych gospodarstw domowych. Paradoksalnie, Polska może nawet skorzystać na kryzysie realizując swoje cele społeczne mniejszym kosztem, zwłaszcza w sektorze nieruchomości. Na przykład, może wesprzeć rynek nieruchomości w celu ograniczenia ryzyka deflacji poprzez masowy wykup mieszkań z przeznaczeniem na cele socjalne, przy czym wykup ten powinien dotyczyć przede wszystkim nieukończonych budów inwestorów znajdujących się w stanie upadłości lub zagrożonych upadłością, korzystając tym samym ze znacznych obniżek cen w stosunku do cen rynkowych. Instrumenty ożywienia popytu gospodarstw domowych mogą mieć różne formy (rewaloryzacja niskich emerytur i zasiłków, obniżenie stawki VAT na podstawowe produkty, kwota dochodów wolna od podatków, podwyżka zasiłków socjalnych, etc.), muszą jednak uwzględniać przede wszystkim sytuację gospodarstw domowych o niewielkich dochodach, w przeciwnym razie na deficycie Państwa skorzystają najbogatsi i ich oszczędności, jak ma to miejsce w przypadku ostatniej obniżki podatku dochodowego. Finansowanie ożywienia gospodarczego powinno głównie opierać się na krajowych oszczędnościach w postaci „narodowej pożyczki” przeznaczonej na walkę z kryzysem, co nawiasem mówiąc wiele krajów zamierza wprowadzić.

Stymulowanie inwestycji poprzez obniżenie stóp procentowych, jako odpowiedź na kryzys jest iluzją, przynajmniej w obecnej chwili. Jeśli rząd chce pomóc przedsiębiorcom i chronić miejsca pracy, powinien im zapewnić pewne pole manewru w obrotach środkami pieniężnymi. Spadek obrotów, trudniejsze pozyskiwanie kredytów, wzrost poziomu niezapłaconych należności powodują w przedsiębiorstwach najczęściej trudności z płynnością finansową. W takim przypadku jedną z pierwszych reakcji jest zwalnianie

pracowników. Rząd musi podjąć działania mające na celu poprawę płynności finansowej przedsiębiorstw, poprzez np. : wcześniejszy zwrot nadpłaconego podatku lub VAT'u, , większą elastyczność w zakresie regulowania podatków od zysku pozwalającą przedsiębiorstwom mającym trudności przełożyć na 2010 należności za 2009. Często padają zarzuty pod adresem banków, niekiedy są one uzasadnione, niemniej nie można wymagać od banków, by brały na siebie zbyt duże ryzyko, jednocześnie zarzucając im ryzykancstwo w przeszłości. Rząd powinien powołać mediatora ds.kredytów, którego zadaniem byłoby badanie zasadności odmowy udzielenia kredytu przez banki.

Obecny kryzys wymaga wprowadzenia nowatorskich rozwiązań, również na poziomie przedsiębiorstw. Sukces planu antykryzysowego będzie wynikał z jego zdolności do połączenia działań wszystkich stron. Jeśli

zabraknie dialogu społecznego, obecny kryzys stanie się dodatkowym źródłem konfliktów. Przejrzystość to jeden z kluczy do sukcesu w walce z kryzysem. Zasada ta powinna dotyczyć nie tylko rynków finansowych, ale też przedsiębiorstw, które muszą udostępniać pracownikom informacje o istniejących zagrożeniach. Informacja, konsultacja i dialog społeczny muszą odgrywać większą rolę, szczególnie gdy dotyczą one ekonomicznych aspektów działalności przedsiębiorstw. Ostatnie zawirowania dotyczące opcji walutowych pokazały do jakiego stopnia niektóre decyzje zarządzających przedsiębiorstwami były niebezpieczne, przypominają również o konieczności wzmocnienia prawa pracowników do informacji i konsultacji.

- **Stéphane Portet**, współzałożyciel firmy S. Partner

NIE - ZMIANOM W OŚWIACIE

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność" zaapelowała do Prezydenta Lecha Kaczyńskiego o zawetowanie przyjętej przez Sejm RP nowelizacji ustawy o systemie oświaty.

23 stycznia prezydium SKOiW NSZZ "S" skierowało także apel do związków zawodowych w Europie o podjęcie wspólnej walki z liberalnymi zamiarami powszechnej prywatyzacji szkół. Jeżeli Prezydent RP zawetuje ustawę oświatową, NSZZ "Solidarność" zapowiada w Warszawie akcję protestacyjną pracowników oświaty w dniu głosowania w Sejmie nad wetem Prezydenta.

Zdaniem oświatowej "S" uchwalona przez Sejm ustawa doprowadzi do wyzbycia się konstytucyjnej odpowiedzialności państwa za edukację, m.in. poprzez ułatwienia prywatyzacyjne, ograniczenie nadzoru kuratorskiego, odchodzenie od narodowego charakteru nauczania historii i języka polskiego, wprowadzanie przepisów o obniżeniu wieku szkolnego wbrew opinii rodziców.

Prezydium SKOiW zwróciło się do wszystkich struktur "S" oświatowej o liczny udział w akcji protestacyjnej w Warszawie w dniu głosowania w Sejmie weta Prezydenta RP do ustawy oświatowej.

W wystosowanym do europejskich związków zawodowych apelu, oświatowa "S",

zwróciła się o pilne opracowanie wspólnej strategii solidarnych działań przeciwko wszelakim formom prywatyzacji szkół, która doprowadzi do segregacji edukacyjnej i społecznej uczniów, obniżenia jakości kształcenia dzieci i młodzieży oraz pogorszenia sytuacji zawodowej nauczycieli.

Warszawa, 23 stycznia 2009 roku

Szanowny Pan
Lech Kaczyński
Prezydent
Rzeczypospolitej Polskiej

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” zwraca się z ponownym apelem wniesionym podczas obrad „Okrągłego Stołu” w październiku i listopadzie 2008 roku o zawetowanie ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw. W tych dniach finalizowane są prace Parlamentu nad tą ustawą. Wiele środowisk: rodzice, nauczyciele, związki zawodowe i niektóre organizacje pozarządowe zgłaszały protesty przeciwko proponowanym przez Rząd zapisom. Brakowało rzetelnego dialogu z zainteresowanymi podmiotami, a tzw. proces konsultacji był pozorowany.

Zdaniem NSZZ „Solidarność” uchwalenie tej ustawy doprowadzi do wyzbycia

się konstytucyjnej odpowiedzialności państwa za edukację, m.in. przez:

- ułatwienia prywatyzacyjne – możliwość przekazywania szkół osobom prywatnym bez procedury likwidacyjnej prowadzące do powszechnej prywatyzacji kosztem mienia publicznego i przy lekceważeniu praw pracowniczych,
- ograniczenie nadzoru kuratorskiego prowadzące do pogorszenia jakości oferty edukacyjnej i zróżnicowania jakości kształcenia w poszczególnych jednostkach samorządu terytorialnego,
- odchodzenie od narodowego charakteru nauczania historii i języka polskiego,
- wprowadzanie przepisów o obniżeniu wieku szkolnego wbrew opinii m.in. rodziców i

NSZZ „Solidarność” wskazujących na błędy w tych zapisach i brak przygotowania finansowego i organizacyjnego.

Sekcja Krajowa Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” jest gotowa spotkać się z osobą wskazaną przez Pana Prezydenta w tej sprawie.

- Przewodniczący SKOiW NSZZ Solidarność - Stefan Kubowicz

ARTYKUŁ MIESIĄCA

NIEMOŻLIWE STAŁO SIĘ MOŻLIWE

Z prof. Januszem Kurtyką, prezesem Instytutu Pamięci Narodowej rozmawia Jerzy Kłosiński.

- Rok 2009 jest rokiem dwóch rocznic. Roku 1939 znaczonego dwoma datami, tj. 1 września oraz 17 września. Ale także roku 1989, roku pierwszych prawie że demokratycznych wyborów w Polsce, ale na pewno roku, w którym rozpoczął się nasz marsz ku niepodległości. Obchodom tej drugiej rocznicy zawdzięczamy Pana gościnnie udział w ostatnich obradach Komisji Krajowej NSZZ Solidarność. Jak Instytut Pamięci Narodowej zamierza uczcić tę właśnie rocznicę?

- Ta bardzo ważna rocznica daje nam, Instytutowi, doskonałą okazję do przypomnienia okresu, kiedy nasz naród, znalazł siłę, żeby nie tylko marzyć o wolności, ale i walczyć o nią. Przypomnijmy w tym momencie, że rok 1989 to nie tylko upadek systemu komunistycznego, ale także czas wielkiego kryzysu i apatii społecznej. I to z nią trzeba było tak się zmagać, nie tylko z komunistami. 1989 bardzo się różnił od 1980, kiedy to całe społeczeństwo przepełnione było entuzjazmem, nadzieją.

Jednym słowem, do roku 1989 dotarliśmy bardzo zmęczeni stanem wojennym. Że jednak w owym roku doszło do przełomu jest głównie wynikiem ogromnej wielonurtowej pracy konspiracji solidarnościowej. To ta

działalność ocaliła determinację niezbędną w walce o niepodległość.

Gdy niemożliwe zaczęło stawać się możliwym, Solidarność musiała wziąć na siebie kolejny ciężar, kolejną odpowiedzialność - organizację niepodległości i patronat nad reformami i zapłaciła za to dużą cenę.

Pamiętając o tym, powinniśmy jednak wszystko zrobić, aby nie obchodzić tej rocznicy laurkowo. Należy zrozumieć ten okres sprzed 20 lat w całym jego dramatyzmie. Bo tylko wtedy, kiedy zrozumiemy jak bardzo skomplikowane były wówczas wybory stawiane przed Solidarnością, zrozumiemy wielkość tego ruchu, ale i pełniej ocenimy skalę przemian. W roku 1989 nastąpiła także zmiana całego systemu gospodarczego, a zmiany społeczne były możliwe do przeprowadzenia w sposób tak pokojowy tylko dlatego, że nad nimi swój parasol trzymała Solidarność. O skuteczności tego parasola najlepiej mówi fakt, iż w kraju nie było żadnych wstrząsów. To jednocześnie jest dowodem, jak wielkie było wówczas zaufanie narodu do Solidarności.

Rok 1989 był w naszej historii rokiem przełomowym. Doceniając jego znaczenie oraz rolę Solidarności, odegraną przez nią w ówczesnych przemianach, chcielibyśmy, aby przestaniem naszych wszystkich przedsięwzięć odnoszących się do tej rocznicy, było ukazanie - w odpowiedniej perspektywie hi-

storycznej - iż wtedy kiedy było źle, czasami i beznadziejnie, Polacy jedyną nadzieję odnajdywali w istnieniu, działaniu, choćby i podziemnym, Solidarności.

- Czy planując rocznicowe obchody interesujecie się wyłącznie rokiem 1989, czy także i okresem 1980-1989?

- Ważny jest dla nas cały okres, od 1980 do 1989. Pamiętamy, iż za "chwilę" mamy rok 2010; rok, który będzie rocznicą Wielkiego Strajku, a więc rocznicą powstania Solidarności. Powinniśmy, nadać tym miesiącom logikę ciągłości całości. A także ukazać ogromny wkład, podstawowy rzecz można, Solidarności w obaleniu systemu komunistycznego. Pokazać to zagranicą, ale i nam samym, w ogromnej masie nieświadomym roli odegranej przez Polskę w historii świata.

Ważne będzie dla nas sprawne zorganizowanie na początku czerwca, m.in. wspólnie z Europejskim Centrum Solidarności, konferencji naukowej mającej się odbyć jednocześnie w Warszawie i w Gdańsku. Wzięliby w niej udział historycy z całej Europy. Do dyskusji chcemy również zaprosić dziennikarzy z Europy, ale także ważne osobistości, które wtedy, w roku 1989, uczestniczyły w przemianach. Sukces tego przedsięwzięcia zależy m.in. od sposobu, w jaki je potraktują władze państwowe sprawujące w tym przypadku patronat.

Planujemy również cykl publikacji pod umownym hasłem "Rok ostatni". Chcielibyśmy pokazać w nich, m.in., instytucjonalne załamanie się komunizmu. Planujemy w tym przypadku, źródłowo, na podstawie dokumentów, weryfikację hipotez mówiących np. jakoby komuniści przygotowywali się do swego upadku.

Chcemy ukazać mechanizmy upadku systemu. Ale jednocześnie zależy nam na ukazywaniu dziejów Solidarności czy innych ruchów wolnościowych w perspektywie regionalnej.

Poszczególne oddziały IPN planują edycję publikacji, w której zostaną zawarte zarówno dokumenty bezpieki jak i dokumenty wytworzone przez Solidarność dotyczące danego regionu. Instytut przygotowuje się również do wydania w roku 2010 pięciotomowej syntezy dziejów Solidarności. To jest duże przedsięwzięcie, do którego przystąpiliśmy już przed dwoma laty. Jeszcze większym przedsię-

wzięciem jest praca nad "Encyklopedią Solidarności". Jej druk również planujemy na rok 2010. Encyklopedia ma być swoistym pomnikiem naszych marzeń o wolności. Marzeń, które się zmaterializowały w Solidarności.

Równolegle będą odbywały się w całej Polsce obchody Roku Kultury Niezależnej, przypomnimy poszczególne formy niezależnej działalności kulturalnej z najważniejszych dziedzin artystycznych, takich jak: teatr, film, muzyka, literatura oraz sztuka.

- Czy ta "Encyklopedia" będzie monografią, czy encyklopedią klasyczną; hasła związane z Solidarnością, od nazwisk, po wydarzenia...?

- Chcemy, aby hasła dotyczyły zarówno osób jak i instytucji, przedsięwzięć, ale i kryzysów. To jest ogromne przedsięwzięcie, koordynuje je Biuro Edukacji Publicznej IPN. Oczywiście, encyklopedia powstaje przy nieustającym kontakcie z Solidarnością. Naszym partnerem społecznym jest Stowarzyszenie "Pokołnienie" z Katowic. W ramach tego programu pracują setki osób będących zarówno zawodowymi historykami jak i działaczami społecznymi, oczywiście, że głównie Solidarności. Mogę więc stwierdzić, iż jest to przedsięwzięcie naukowe i społeczne zarazem.

Grzegorz Majchrzak opracowuje monografię dotyczącą okresu tzw. karnawału Solidarności, czyli lat 1980-81. Jestem pewien, iż będzie to ciekawa praca. Planowane jest wydanie cyklu, serii dokumentów poświęconych poszczególnym regionom Solidarności. Ważne, aby najważniejsze z nich posiadały swoją ilustrację w postaci tomu dokumentów. Chcemy również udokumentować struktury podziemia. Np. publikacją materiałów dotyczących MRKS-u.

Te przedsięwzięcia będą uzupełniane o szereg działań o charakterze edukacyjnym i naukowym.

Tak więc każde z ważnych wydarzeń naukowych będzie uzupełniane o wystawę, o serię artykułów w prasie, ale także artykułami popularnonaukowymi. Zdecydowaliśmy, aby każda nasza inicjatywa miała swój odpowiednik w internecie.

Dzisiaj IPN ma już kilka portali poświęconych Solidarności. Chcemy rozwijać m.in. ten, na którym dokumentujemy wyroki stanu wojennego czy Sierpień 1980.

Drodzy czytelnicy Biuletynu Informacyjnego Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność”
Wraz z Serwisem Informacyjnym w styczniu 2009 r. przesłano dodatkowo następujące materiały:

SIS nr 1(103) z 5 stycznia 2009 r.

SIS nr 2 (104) z 12 stycznia 2009 r.

- 1) SIS zagraniczny

SIS nr 3 (105) z 19 stycznia 2009 r.

- 1) SIS prawny
- 2) Komisja Europejska – plan naprawy gospodarki
- 3) Związki a kryzys
- 4) Organizacje międzynarodowe o kryzysie – opracowanie

SIS nr 4 (106) z 26 stycznia 2009 r.

- 1) SIS tematyczny – Solidarność na kryzys
- 2) Komunikat z badań CBOP „Prestiż zawodów, Warszawa, styczeń 2009

Osoby zainteresowane uzyskaniem ww. materiałów mogą się skontaktować z Sekretariatem Prezydium Komisji Krajowej – kol. Mariusz Depka, nr tel. 058 30 84 312.